

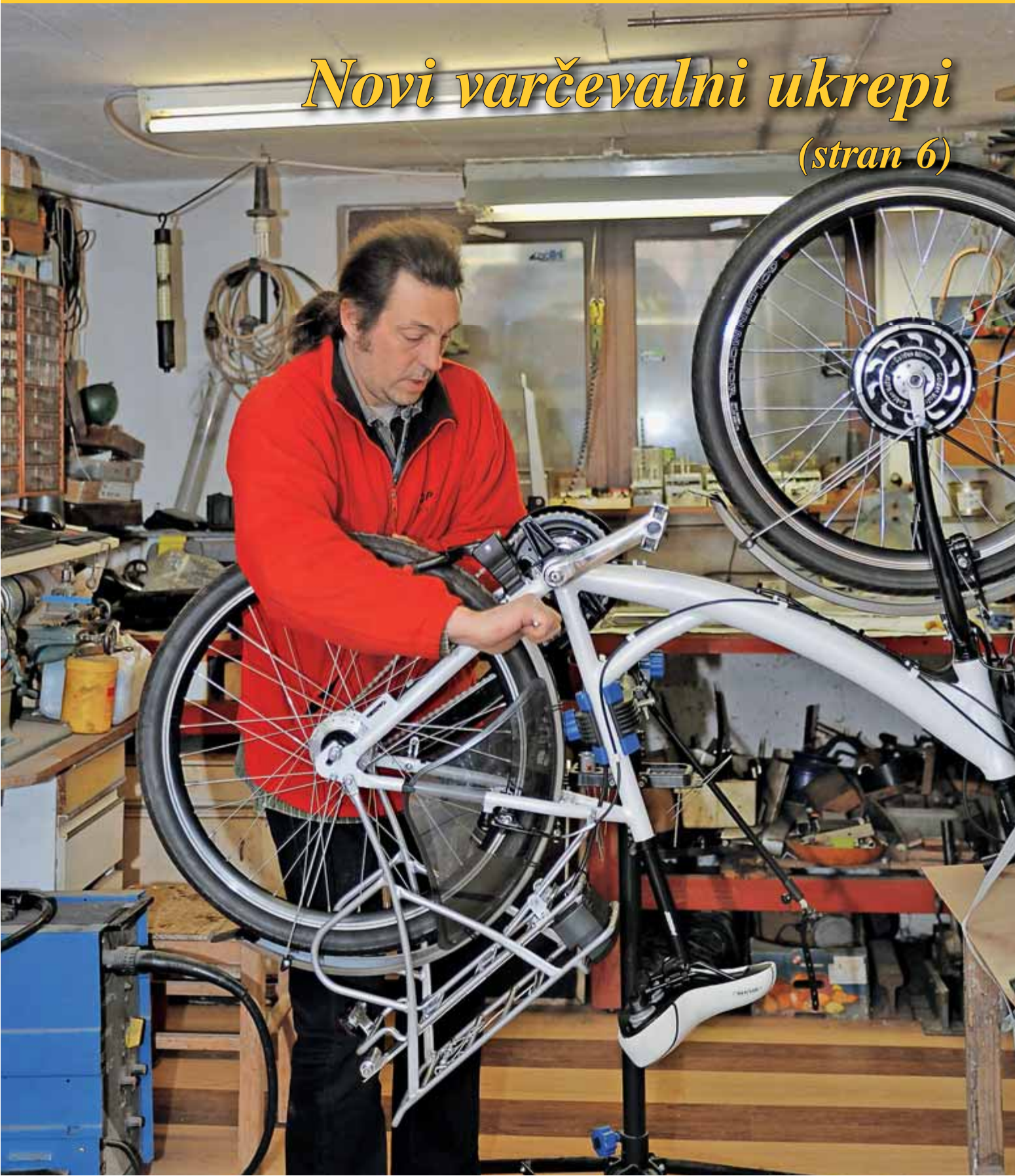
delavec

v obrti in podjetništvu

Novi varčevalni ukrepi

(stran 6)

Z RAZSTAVE »ČAR LESA«

Še pred mesecem dni je sodila Slovenija med tiste države v Evropi in svetu nasploh, v katerih smo se lahko pohvalili z relativno visoko stopnjo demokracije. Res je sicer, da naša pravna država deluje slabo, da sodni mlini meljejo prepočasi, da upravni sistem duši birokratizacija, da je država obremenjena s sistemsko korupcijo, vendar pa smo še pred mesecem dni volivke in volivci pri nas lahko z referendummi popravljali nespametne odločitve in napake politikov in oblastnikov. To pa je velika reč, še zlasti v takšni državi, kot je naša, kjer korupcija in klientelizem segata do najvišjih vrhov.

Danes volivke in volivci, torej ljudstvo, te možnosti nimamo več. Državni zbor je namreč z veliko večino glasov tako koalicijskih kot opozicijskih poslancev sprejel spremembo ustave, s katero je referendumsko odločanje bistveno omejil. Poslej naknadnega zakonodajnega referenduma ne bo več mogoče razpisati o zakonih o nujnih ukrepih za zagotovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč, o zakonih o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah ter o zakonu, ki se sprejema za izvrševanje državnega proračuna, o zakonih o ratifikaciji mednarodnih pogodb in o zakonih, ki odpravljajo neustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Te omejitve so takšne, da dejansko ne bo mogoče razpisati referenduma o skoraj nobenem pomembnem zakonu več. Kateri pomemben zakon pa nima vpliva na državni proračun, na višino davkov ali dajatev, na varnost in obrambo, na mednarodne odnose in na druga zgoraj omenjena področja. Še za zakon o otroškem varstvu ali o igrah na srečo lahko spreten pravnik dokaže, da je tako pomemben, da je referendum o njem nedopusten.

Po novem bo zakon na referendumu zavržen samo, če bo proti njemu glasovala večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da bo proti zakonu glasova-

Sprejeta omejitev referendumskega odločanja

VAROVALKE NI VEČ

la najmanj petina vseh volivcev. Zanimivo je, da so poslanci postavili za zavrnitev zakona na referendumu tako visok prag, kot ga nobeden od njih na volitvah sam ni dosegel. Sedaj so pri nas državnozbornske volitve veljavne, če na njih sodeluje zgolj peščica volivk in volivcev, za zavrnitev zakona, ki ga na njih izvoljeni poslanci sprejmejo, pa mora proti njemu na referendumu glasovati najmanj petina volilnega telesa. To pa je skoraj nemogoče doseči, še zlasti če upoštevamo, da je mogoče razpisati referendum dejansko samo o manj pomembnih zakonih. Težko si je predstavljati, da bi se referendumski proti nekemu manj pomembnemu ali nepomembnemu zakonu udeležilo toliko volivcev, kot po novem zahteva ustava.

V ustavi je sicer zares ostalo zapisano, da lahko razpis referenduma še vedno zahteva najmanj 40 000 volivcev, ne bodo pa ga mogli več zahtevati poslanci državnega zbora, niti državni svet. Sam po sebi to določilo ni sporno, ustvarja pa tudi videz demokracije, vendar pa je treba ob tem upoštevati, da proti pomembnim zakonom referendum ne bo več dopusten. Le kdo pa bo lahko zbral 40.000 podpisov za razpis referenduma proti manj pomembnemu zakonu. Ker razpisa referenduma ne bo smel zahtevati več niti državni svet, je zares vprašanje, kdaj bomo imeli v Sloveniji naslednji referendum. Možno je, da bodo ostale sedanje določbe o referendumu v ustavi samo mrtve črke na papirju, ki ustvarjajo videz o visoki stopnji demokracije pri nas, čeprav te dejansko ni več. Volivke in volivci velikih napak političnih elit poslej ne bomo mogli več popraviti, kvečjemu kakšno manjšo napakico. To pa je bil tudi cilj mednarodnih finančnih institucij in bruseljskih politikov, ki so od slovenskih politikov že dalj časa zahtevali, naj ukinejo oziroma predručajijo referendumsko za-

konodajo. V državo, v kateri lahko ljudstvo popravlja napake političnih elit ter na referendumih zavrača ponesrečene reforme, se jim očitno ni zdelo varno vlagati. Poslej jim bo lažje, saj niti dobrih niti slabih odločitev vlade in državnega zbora ne bo mogel nihče več razveljaviti, četudi bi šlo za kravje kupčije. Tik pred zadnjo, odločilno fazo privatizacije slovenskega gospodarstva in pred (raz)prodajo državnega premoženja in državne srebrnine, so škarje in platno v tej državi dokončno v rokah političnih in gospodarskih elit – natanko teh, kakršne trenutno imamo. Kakšno zaupanje pa te elite uživajo v javnosti, kažejo anketne javnega mnenja.

V naših specifičnih razmerah je imela takšna referendumsko zakonodaja, kakršno smo poznali doslej, vlogo varovalke. V času tranzicije in lastninjenja je že sam obstoj takšne varovalke omejeval samopašnost političnih in gospodarskih elit. Sedaj te varovalke ni več, ostalo pa nam je vse tisto, zaradi česar so volivke in volivci varovalko potrebovali: nedelujoča pravna država, skorumpirane politične in menedžerske elite, neučinkovit in počasen pravosodni sistem, klientelizem, razbohoten birokratski aparat in druge slabosti v delovanju sistema.

Če sindikati in druge organizacije civilne družbe ter mediji in javnost nasploh ne bodo hitro vzpostavili novih varovalk, se bo samopašnost političnih in gospodarskih elit razbohotila do nevzdržnosti, saj je ne bo nič več omejevalo.

Če bi živeli v normalni in urejeni demokraciji, omejitev referendumskega odločanja morda niti ne bi bila tako tragična, saj tam ščiti pravice in interese vsakogar pravna država. Pri nas pa smo priče sistemski korupciji in sistemskemu izkoriščanju normalnih ljudi, od delavcev in javnih uslužbencev ter upokojevcov do mladih, zato varovalke pred samopašnostjo političnih elit nujno potrebujemo.

Tomaz Kšela

delavec
v obrti in podjetništvu

Št. 6, junij 2013

Glasilo za delavce v obrti in podjetništvu zagotavljajo SOPS in skladi za izobraževanje delavcev pri s.p.

Ureja uredniški odbor: Gregor Cerar, Bojan Hribar, Tomaž Kšela, Martin Muršič, Jasna Rode Nikolčič in Boris Rugelj.
Glavni in odgovorni urednik: Bojan Hribar.
Glasilo izdaja SOPS.

Naslov uredništva:

Dalmatinova 4, p.p. 97, 1001 Ljubljana,
telefon: 01/434 12 69 in 434 12 71,
telefaks: 01/434 13 11,
E-mail: delavecobrti@siol.net

Glasilo je vpisano v register javnih glasil
Ministrstva za kulturo RS pod zap. št. 1675.

Kontaktne ure uredništva:

vsak delovnik, od 9. do 11. ure.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

Grafična priprava: SET d.o.o.

Tisk: Korotan-Ljubljana d.o.o.

Po zakonu o DDV je v ceni vračunan 8,5% DDV

Iz vsebine:

Prilodna številka izide 15. julija 2013

Evropa potrebuje ravnovesje med konkurenčnostjo, pametno in vključujočo rastjo, zaposlovanjem in socialnimi pravicami	4
Slovenija pod tihim skrbništvom Evropske unije	5
Novi varčevalni ukrepi	6
ZSSS kritično o priporočilih iz Bruslja	8
V podjetju 4MK Marjana Kovača izdelujejo kakovostno in oblikovno dovršeno pohištvo	10
Bliskoviti uspeh otroškega stola »froc«	11
Na obisku pri preciznem mehaniku Janezu Kunaverju	12
Dvajset let Primorskega sejma	13
Znanstival 2013	16
Sindikalna lista	18

Evropa potrebuje ravnovesje med konkurenčnostjo, pametno in vključujočo rastjo, zaposlovanjem in socialnimi pravicami

ZAPOSTAVLJENA SOCIALNA PLAT

Evropski ekonomski in socialni odbor (EESO) je konec letošnjega maja sprejel raziskovalno mnenje z naslovom: »Za socialno razsežnost evropske ekonomske in monetarne unije«, v katerem ugotavlja, da evropska ekonomska, socialna in politična unija še vedno niso uresničene. Vzpostavljena je bila monetarna unija, vendar brez ustrezne ekonomske in socialne razsežnosti. Trenutno se na ravni Evropske unije izvajajo ukrepi za vzpostavitev finančne, fiskalne in bančne unije, problem pa je, da EU ni zagotovila ustrezna proračunska sredstva za spremljajočo politiko, za podporo gospodarski rasti in socialni koheziji. Vendar pa so ekonomska, monetarna in socialna unija medsebojno odvisne, saj druga drugo podpirajo in krepijo. Skupaj bi morale zagotavljati bolj dinamično Evropo, ki zagotavlja ravnovesje med konkurenčnostjo, pametno in vključujočo rastjo, gospodarskimi priložnostmi, zaposlovanjem in učinkovitim uživanjem vseh socialnih pravic. Brez takega ravnovesja politična unija ne bo imela prihodnosti, piše v mnenju.

EESO v mnenju opozarja, da se je med letom 2008 in februarjem 2013 stopnja brezposelnosti v EU s 7 odstotkov povečala na 10,9 odstotka, kar pomeni skupno 26,4 milijona brezposelnih, medtem ko je stopnja brezposelnosti v evroobmočju 12-odstotna. Trenutno je v 27 članicah EU brezposelnih 5,7 milijona ali 23,5 odstotka mladih, medtem ko je bila v začetku leta 2013 skupna stopnja brezposelnosti v ZDA 7,7-odstotna, na Japonskem pa 4,2-odstotna. Navedeni podatki so v popolnem neskladju s cilji strategije Evropa 2020, zato morajo biti po mnenju EESO najpomembnejše prednostne naloge EU: okrepitev konkurenčnosti, spodbujanje večje rasti, ustvarjanje novih delovnih mest in zmanjšanje revščine.

Vendar pa to ni popolna slika. Varčevalni ukrepi so imeli tudi katastrofalne posledice za socialno kohezijo, socialno varstvo, vključujoč trg dela in stopnjo revščine. Trenutno se v EU 120 milijonov sooča z revščino ali socialno izključenostjo. Ciljev oživitve gospodarstva, monetarne stabilnosti, trajnostne rasti in konkurenčnosti ne bo mogoče doseči brez okrepljene socialne razsežnosti. Na letošnjem spomladanskem zasedanju Evropskega sveta je bilo to končno potrjeno kot dejstvo, države članice pa so bile pozvane, naj predvidijo »socialne politike kot gonilno silo ekonomskega upravljanja«, predvsem s preusmeritvijo evropskega semestra v podporo zaposlovanju, socialnim naložbam, socialni vključenosti in vključevanju socialnih ciljev.

V mnenju je poudarjeno, da so temeljne socialne pravice neločljivo povezane z državljanjskimi in političnimi pravicami, ki jih je treba v skladu s Pogodbo o EU spošto-

vati in spodbujati. Evropska komisija in Evropska centralna banka morata kot predstavnici trojke spoštovati obveznosti glede zagotavljanja temeljnih socialnih pravic pri vseh svojih dejavnostih.

EESO je mnenja, da je v proces evropskega semestra treba vključiti merila uspešnosti na področju zaposlovanja in socialnega vključevanja. Ukrepe za fiskalno konsolidacijo je treba ocenjevati glede na njihov učinek na rast, zaposlovanje in socialno vključenost. Zato, da bodo državljanji EU podprli pravo ekonomsko in monetarno unijo, mora nacionalne programe reform dopolnjevati ustrezen socialni in civilni dialog v okviru dinamike evropske

za mlade (nezadostnih 6 milijard evrov), da se zagotovi zaposlovanje, usposabljanje ali izobraževanje za brezposelne mlade, kjer je to najbolj potrebno.

EU si mora po mnenju EESO resneje in konkretnije prizadevati za zmanjšanje in izkoreninjenje revščine. V okviru evropskega semestra je treba vsaj dejavno uresničevati zaveze iz strategije Evropa 2020 v obliki vodilnih pobud, in sicer da se 20 milijonov ljudi reši revščine, česar ne smejo ogroziti ukrepi za zmanjšanje primanjkljaja. EESO pripravlja tudi pregled shem minimalnega zajamčenega dohodka v državah članicah, da se bodo lahko opredelile in spodbujale dobre prakse po vsej

Po mnenju EESO morajo biti najpomembnejše prednostne naloge EU: okrepitev konkurenčnosti, spodbujanje večje rasti, ustvarjanje novih delovnih mest in zmanjšanje revščine.

socialne razsežnosti, ki ne spodbuja tekmovanja v zniževanju standardov, kar povzroča upad konkurence, deflacijo plač in manjši obseg skupnega povpraševanja. Treba je zagotoviti neovirana in neodvisna kolektivna pogajanja. Evropski socialni dialog bi moral bistveno prispevati k razvoju in izvajanju novega ekonomskega upravljanja. V celotni Uniji je treba zagotoviti boljši nadzor in spoštovanje temeljnih socialnih pravic.

Za EESO je bistvenega pomena tudi to, da se sprejmejo vsi potrebni ukrepi na področju zaposlovanja, da se zagotovi ponovna industrializacija Evrope in do leta 2020 uresniči cilj, da bi industrija predstavljala 20 odstotkov bruto domačega proizvoda. Prav tako se mora Unija mobilizirati za mlade, drugače obstaja nevarnost, da se bodo mladi za vedno oddaljili od evropskega projekta kot celote. Dramatičen razmah krize brezposelnosti mladih v Evropi terja bolj verodostojen proračun EU, kot je bilo predlagano v svežnju ukrepov EU za zaposlovanje mladih in jamstvu

EU. Podprl je tudi poziv Evropskega parlamenta, naj se preuči učinek zakonodajnega predloga, namenjenega uvedbi primerne minimalnega dohodka, ki bi znašal vsaj 60 odstotkov medianskega dohodka v posamezni državi članici. EESO je v mnenju znova izpostavil tudi svoj predlog, da bi bilo treba 20 odstotkov vseh sredstev iz Evropskega socialnega sklada nameniti za odpravo socialne izključenosti in revščine.

EESO v mnenju predstavlja dve novi pobudi in sicer izdajo evropskih socialnih obveznic za finančno vzdržne projekte socialnih naložb, ki bi jih morali upravljati v okviru Evropskega sklada za socialne ukrepe, ter vzpostavitev evropske mreže za izobraževanje brezposelnih delavcev, ki bi ponujala dolgoročne, učinkovite in kakovostne možnosti za njihovo izobraževanje ter omogočila, da se ponovno vključijo v evropski trg dela.

Evropske socialne obveznice se ne bi financirale iz državnih blagajn ali se sofinancirale v okviru proračunskih mehaniz-

mov EU, ampak bi jih nabavljali in vanje vlagali posamezni državljani, podjetja, sindikati in skupine civilne družbe, ki bi bili pripravljeni nositi individualno družbeno odgovornost ali družbeno odgovornost podjetij s sodelovanjem v Evropskem skladu za socialne ukrepe, ki bi ga financirali in upravljali sami in ki bi zagotavljal razumne obrestne mere ter bi imel nepridobitno naravo, pri čemer bi predvideli pregleden nadzor in pravno ureditev, pristojne oblasti EU pa bi olajšale njegovo uporabo in zagotovile ustrezen znesek sredstev.

Izdajo obveznic bi morali logistično podpreti pristojni organi Unije ob vsesplošni podpori ljudi, vzajemno pa bi jih morali upravljati zasebni, poslovni in javni akterji, ki bi se odločili za sodelovanje v sistemu in prevzeli odgovornost za Evropski sklad za socialne ukrepe. Ti akterji bi kupovali in zbirali obveznice ter jih vlagali v socialne programe po svoji izbiri. Te socialne naložbe bi lahko vključevale: socialna stanovanja, zadruge in socialna podjetja, podporo

skupinam za samopomoč, vzajemnim družbam, socialnim in zdravstvenim službam, mrežam za izobraževanje, usposabljanje in prekvalificiranje, socialnim inovacijam, raziskavam in razvoju, posojila in partnerstva za razvoj infrastrukture, kmečki turizem, izmenjave v okviru potovanj, kulturne dejavnosti, dobrodelne dejavnosti in podobno.

Druga pobuda EESO o vzpostavitvi evropske mreže za izobraževanje brezposelnih delavcev pa govori o tem, da bi evropski trg dela moral imeti pomembnejšo vlogo kot sredstvo za prosto gibanje naše delovne sile ter za pridobitev znanja in spretnosti za povratek na delovno mesto in razvoj. Treba bi bilo zagotoviti, da bi bilo izobraževanje učinkovito, usmerjeno v prihodnost, inovativno in povezano s potrebami trga dela. Številne sheme izobraževanja in usposabljanja so ponavadi kratkoročne in pogosto ne vodijo do trajnih možnosti za zaposlitev. Razmisliti bi bilo treba o dolgoročnejšem pristopu z evropskega vidika,

tudi na podlagi posameznih, dokazano najboljših evropskih praks, kot sta program za izobraževanje odraslih, ki je bil izveden med leti 1997 in 2002 na Švedskem, ali dualni sistem usposabljanja v Nemčiji in Avstriji. Unija bi morda lahko olajšala oblikovanje evropske mreže za izobraževanje brezposelnih delavcev, ki bi zagotavljala možnost obširnega dveletnega programa izobraževanja kot priložnost za spremembo poklicne poti, sodelovanje v okviru izmenjav na področju dela, usposabljanja in izobraževanja v drugih državah članicah, z izdajo čezmejnih kuponov za izobraževanje in prenosom kreditnih točk ter za pridobitev vzajemno priznanih kvalifikacij ob koncu izobraževanja. Če bi za ta sistem zagotovili ustrezna sredstva in bi ga v velikem obsegu sprejele države članice, bi lahko omogočili, da se velikemu številu dolgoročno brezposelnih, ki zagotovo ne bi našli možnosti za zaposlitev, zagotovijo zelo kakovostna delovna mesta.

Pavle Vrhovec

Slovenija pod tihim skrbništvom Evropske unije

BOMO ZMOGLI SAMI?

Ste mogoče opazili, da je Slovenija od konca maja naprej že pod nekakšnim tihim skrbništvom EU? Lahko se strinjamo z nekaterimi kritičnimi ekonomisti, ki ugotavljajo, da v naši državi zadnje tedne svojega avta ne šofiramo več sami. Govorimo namreč o zahtevah, podrobnih opisih nalog in časovnih rokih številnih gospodarskih ukrepov, ki jih je 29. maja na naša državo zelo pokroviteljsko naslovila Evropska komisija.

Zloglasne trojke očitno še ne bo k nam, a hkrati nas ta zelo skrbno opazuje in nam iz ozadja že narekuje, kaj naj počnemo. Bruseljski birokrati so nam tokrat sicer blagovolili dati še dve leti časa, da spravimo v red svoje javnofinančne primanjkljaje, a so nam zraven priložili dober ducat zahtev kako naj sklestimo izdatke, plače, pokojnine in poskrbimo za potaplajoče se državne banke. Slovenija bo vse te ukrepe izvajala v zelo neugodnih okoliščinah. Nedavni podatek o kar 4,8-odstotnem padcu BDP v prvem četrtletju nas je vse zelo neprijetno presenetil in nakazal, da bo letošnji celoletni padec gospodarstva znašal precej več od 1,9 odstotka, kolikor znaša zadnja vladna napoved. Slovenija je druga najbolj prizadeta država Unije, saj se je bolj kot pri nas, za 5,3 odstotka, medletno znižal BDP le v Grčiji.

To je zagotovo znak za alarm. Tako krčenje gospodarstva je sicer tudi posledica lani sprejetih varčevalnih ukrepov, ki so znižali proračunsko porabo države. Po drugi strani pa sta povečanje števila brezposelnih in vse večja kriza skrčila tudi osebno porabo. Poraba gospodinjestev se je namreč v prvem četrtletju povprečno zmanjšala za več kot pet odstotkov, stopnja brezposelnosti pa je najvišja po letu 1993. In ker v Sloveniji čedalje manj trošimo, plaču-

jemo tudi manj davkov, od DDV do davka na dobiček podjetij, državna blagajna pa je čedalje bolj prazna. Začarani krog se tako nadaljuje. Ob vsem tem pa nas prihodnji mesec, sredi julija, čaka še novi, zelo varčevalni rebalans državnega proračuna 2013. Ta bo narejen na že novih, znižanih predpostavkah gospodarske rasti in iz njih bo izhajal večji primanjkljaj – in lahko si zamislimo, da bo spet glavna tema varčevanje. Edina dobra plat te dokaj nesrečne zgodbe je za zdaj nizka stopnja inflacija,

Poraba gospodinjestev v Sloveniji se je v prvem četrtletju povprečno zmanjšala za več kot pet odstotkov.

ki znaša le dober odstotek letno – a tudi inflacija se bo v drugi polovici leta, po napovedanem zvišanju obeh stopenj DDV, zagotovo povišala. Poznavajoč izkušnje iz preteklosti si namreč le težko zamislimo,

da cene pri nas po 1. juliju ne bodo poskočile navzgor. Lahko rečemo le: čim manj, tem bolje – saj je nizka inflacija najboljša socialna politika.

Še posebej, ker bo Slovenija kot socialna država tudi letos na zelo hudi preizkušnji. Po varčevalnih ukrepkih, ki jih je lani izpeljala prejšnja vlada, zdaj tudi nova vlada napoveduje nove reze v porabo, plače, socialne transferje, pokojnine. To je do neke mere razumljivo, saj se ne moremo v nedogled zadolževati po visokih obrestnih merah in prelagati bremena krize na nove generacije, a vendarle bi morali varčevanje države izpeljati bolj postopoma. Še posebej, ker se zdaj vidi ogromna socialna in gospodarska cena strahotnega varčevanja, ki ga je trojka (IMF, EU, Evropska centralna banka) pred tremi leti zaukazala Grčiji, pa tudi drugim prizadetim evrskim državam.

To zdaj skesano in samokritično priznava tudi sam Mednarodni denarni sklad (IMF), ki velja za glavnega finančnega policaja v svetu. Po mnenju IMF je bilo v operaciji reševanja Grčije zanemarjeno politično nasprotovanje varčevalnemu nareku. Socialni stroški so bili zelo visoki. Nauk grške nesrečne zgodbe je, da morajo biti bremena izhoda iz krize enakomerno razdeljena med vse sloje prebivalstva, če želimo doseči, da bi ukrepi imeli družbeno oporo. Brez nje pa itak na dolgi rok niso izvedljivi.

To naj bo nauk tudi za Slovenijo, kjer nam zdaj vlada zagotavlja, da ne potrebujemo denarja, pač pa le čas. Več kot očitno pa nam zmanjkuje enega in drugega. Tako kot tudi Evropski uniji in evroskupini čedalje bolj primanjkuje idej in dejanj za izhod iz krize evropske ideje.

Matija Kranjc

Vlada je sprejela program stabilnosti in ga poslala v Bruselj

NOVI VARČEVALNI UKREPI

Slovenija je od 2. decembra 2009 formalno v postopku presežnega primanjkljaja in mora po priporočilih Evropskega sveta iz novembra 2009 znižati primanjkljaj sektorja država na manj kot 3 odstotke bruto domačega proizvoda do leta 2013. Vlada je zato pripravila program stabilnosti za obdobje 2012-2016 in ga 9. maja 2013 poslala Evropskemu svetu v Bruselj, kar je bila dolžna storiti, z njim pa je seznanila tudi državni zbor. Predsednica vlade Alenka Bratušek je na izredni seji državnega zbora, na kateri je poslance seznanila s poročilom vlade o programu stabilnosti in o Nacionalnem reformnem programu za leto 2013, dejala, da Slovenija s predlaganimi ukrepi daje zagotovila, da v zaostrenem mednarodnem okolju ne bo dodaten dejavnik tveganja. Ob tem pa je dodala: »Vemo, kaj delamo, in vemo, da bo težko!«

Program stabilnosti prinaša vrsto varčevalnih ukrepov, ki so jih pristojni v Sloveniji že ali pa jih še bodo izvedli. Opozorimo na najpomembnejše.

Fiskalno pravilo

Na področju javnih financ je državni zbor z 78 glasovi za od 90-tih vpisal v ustavo fiskalno pravilo, ki določa, da morajo biti prihodki in izdatki proračunov države srednjeročno uravnoteženi brez zadolževanja ali pa morajo prihodki presežati izdatke. Način in časovni okvir izvajanja tega načela, bodo poslanci uredili z zakonom, ki bo moral biti sprejet z dvotretjinsko večino. Povedano po domače: po ustavi bodo poslej vse vlade primorane voditi varčevalno politiko, kjer potrošnja ne bo presegala prihodkov. To pa,

glede na razmere pri nas, pomeni, da bomo morali državljani v naslednjih letih krepko zategovati in zategniti pas.

Predsednica vlade Alenka Bratušek je ob predstavitvi programa stabilnosti poudarila, da Slovenija s predlaganimi ukrepi zagotavlja, da v zaostrenem mednarodnem okolju ne bo dodaten dejavnik tveganja.

Enotna finančna uprava

Združili bodo davčno in carinsko upravo v enotno finančno upravo, ki bo bolj učinkovito pobirala davke.

Ukrepi na odhodkovni strani javnih financ

Z ukrepi na odhodkovni strani javnih fi-

nanc namerava vlada na letni ravni zmanjšati odlive iz proračuna za 716,5 milijona evrov.

Plače v javnem sektorju

Plače in druge odhodke za delo javnih uslužbenec nameravajo zadržati na ravni, kot je določena z letošnjim proračunom. Na ta način naj bi prihranili 158 milijonov evrov. To namerava vlada doseči z dogovorom s sindikati ali z interventnim zakonom. Pri tem je treba upoštevati, da so bili določeni ukrepi na tem področju sprejeti že lani. Letos bodo učinki teh ukrepov proračun razbremenili za 130 milijonov evrov.

Pokojnine

Z zakonom o uravnoteženju javnih financ so že znižali dodatek za rekreacijo za določene skupine upokoencev, kar bo proračun razbremenilo za 65 milijonov evrov. Prav tako pokojnin ne nameravajo usklajevati.

Socialni transferi

Vlada namerava znižati višino denarnega nadomestila za nezaposlene za 3 odstotke, porodniško nadomestilo pa omejit z zgornjo mejo v višini dvakratnika povprečne mesečne plače v državi. S tem bodo proračun razbremenili za 17 milijonov evrov. Poleg tega ne bodo usklajevali višine transferjev posameznikom in gospodinjstvom.

Investicijski odhodki iz proračuna

Z rebalansom proračuna nameravajo omejiti investicijske odhodke. Na ta način bo nižja tudi osnova za načrtovanje sredstev za naslednja leta. S tem ukrepom bodo proračun razbremenili za 50 milijonov evrov. Za 15 milijonov bodo zmanjšali tudi transferje v javne agencije, za 22,6 milijona evrov pa bodo zmanjšali izdatke iz proračuna za blago in storitve. Investicijske transferje iz proračuna pa bodo zmanjšali za 59 milijonov.

Drugi ukrepi

Z drugimi ukrepi, o katerih se je treba še politično dogovoriti, naj bi prihranili še 200 milijonov evrov proračunskih sredstev.

Ukrepi na prihodkovni strani javnih financ

Z ukrepi na prihodkovni strani naj bi povečali prilive v proračun za 649 milijonov evrov.

Davek na dodano vrednost

Splošno stopnjo davka na dodano vrednost (DDV) nameravajo dvigniti: višjo stopnjo za 2 odstotni točki na 22 odstotkov, nižjo pa za 1 odstotno točko na 9,5 odstotka. Na ta način naj bi prilive v proračun povečali za 250 milijonov evrov.

Davek na nepremičnine

Posodobiti nameravajo sistem obdavčitve nepremičnin, ki bo nadomestil nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, premoženjski davek in nadomestilo za uporabo gozdnih cest. Prihodek od davka na nepremičnine nameravajo deliti med občine in državo v razmerju 50:50. Na ta način naj bi povečali prilive v proračun za 240 milijonov evrov.

Pravnik odgovarja

Piše: Gregor Cerar, univ. dipl. prav.

Delavca zaposlenega pri samostojnem podjetniku zanima, ali je v času trajanja odpovednega roka dolžan normalno delati. Zanima ga tudi, ali lahko v času odpovednega roka odkloni delo, ki mu ga naloži delodajalec in za katerega meni, da ne sodi v obseg njegovih delovnih nalog.

V času trajanja odpovednega roka je delavec v delovnem razmerju kar pomeni, da je delodajalec dolžan delavcu v tem času zagotavljati delo po sklenjeni pogodbi o zaposlitvi, delavec pa je dolžan delo opravljati. Seveda prejme delavec za opravljanje dela plačilo. V času trajanja odpovednega roka se pravice in obveznosti pogodbenih strank v ničemer ne spremenijo.

Zakon na pričetek odpovednega roka veže pravico delavca do odsotnosti z dela zaradi iskanja nove zaposlitve. Pravica delavca do odsotnosti z dela pomeni na drugi strani obveznost delodajalca, da delavcu omogoči uveljavljanje te pravice. Tako delodajalec ne bo mogel zavrniti delavčeve zahteve po uveljavljanju te pravice, niti mu ne bo mogel v zameno nuditi npr. kakšno denarno odškodnino ali celo čas odsotnosti nadomestiti z »viškom ur«.

Ne glede na to, da zakon določa, da je delavec upravičen do denarnega nadomestila za čas uveljavljanja pravice do odsotnosti v višini najmanj dve uri tedensko (delodajalec mu te pravice ne more krati!), pa se lahko delavec in delodajalec dogovorita glede morebitne daljše odsotnosti zaradi iskanja nove zaposlitve. V tem primeru se dogovorita tudi glede plačila nadomestila za čas odsotnosti. Odsotnost z dela po tej zakonski določbi ni v nikakršni povezavi z letnim dopustom delavca.

Davek od dohodkov pravnih oseb

Nadaljnje zmanjševanje stopnje davka na dohodek pravnih oseb nameravajo zaustaviti na stopnji 17 odstotkov. Na ta način bodo prilive v proračun povečali za 22 milijonov evrov.

Davek na prodajo loterijskih srečke

Uvesti nameravajo nov davek na prodajo loterijskih srečk v višini 10 odstotkov od prodajne vrednosti srečk. Proračun bodo tako obogatili za 17 milijonov evrov.

Davek od brezalkoholnih pijač z ali brez dodanega sladkorja

Vlada namerava uvesti nov davek na porabo brezalkoholnih pijač z ali brez dodanega sladkorja, v določenem znesku na liter pijače. Višina davka bo odvisna od vsebnosti sladkorja v pijači. To bo povečalo prilive v proračun za 14 milijonov evrov.

Povišanje sodnih taks

Povišati nameravajo sodne takse. To bo v proračun prineslo dodatnih 13 milijonov evrov.

Prispevki za zdravstvo in reforma zdravstva

Razširiti nameravajo osnovo za plačevanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje po načelu »vsak prihodek (delo šteje«. Na ta način bodo prilive v proračun povečali za 93 milijonov evrov. Poleg tega pa napovedujejo veliko reformo zdravstva in zdravstvenega zavarovanja, ki jo že intenzivno pripravljajo.

Pogojni ukrep: krizni davek

Če ne bodo dosegli soglasja o trajnem zmanjšanju javne porabe, bo 1. januarja začel veljati krizni davek, s katerim bi obdavčili aktivne dohodke fizičnih oseb po progresivni lestvici od 0,5 odstotka do 5 odstot-

Program stabilnosti obravnaval tudi Ekonomsko-socialni svet

KRITIČNE PRIPOMBE ZSSS

Med pripravo programa stabilnosti je vlada o njem razpravljala tudi s socialnimi partnerji v okviru Ekonomsko-socialnega sveta. Čeprav so sindikati dobili osnutek programa samo 24 ur pred obravnavo, so predstavniki ZSSS na seji Ekonomsko-socialnega sveta, na kateri je sodelovala tudi predsednica Alenka Bratušek s svojo ministrsko ekipo, dali nanj mnogo predlogov in tehničnih pripomb.

Osnovna pripomba ZSSS je bila, da poskuša vlada s programom stabilnosti največje breme izhoda iz krize ponovno prevaliti na hrbte delavcev in drugih ranljivih skupin od brezposelnih in upokojenecov do mladih. V ZSSS so prepričani, da bi morala vlada več storiti na prihodkovni strani proračuna z zmanjšanjem sive ekonomije (če bi jo zmanjšala za deset odstotkov, bi povečala prilive v državni proračun za 1,5 milijarde evrov), z ukrepanjem proti utajevalcem davkov in z ohranitvijo davka na dobiček pravnih oseb. Opozorili so, da bo vlada z novimi obremenitvami plač dosegla samo zmanjšanje potrošnje, kar bo povratno vplivalo na manjšo gospodarski rast.

Nekaj pripomb s sindikalne strani je vlada upoštevala, veliko pa ne, saj so naši politiki tudi k pripravi in sprejemu programa stabilnosti pristopili v stari maniri: socialnim partnerjem so osnutek poslali zadnji hip in od njih terjali odgovore dobesedno čez noč! Ko se črnilo še ni ohladilo, pa so dokument že sprejeli in poslali v Bruselj.

kov. Tisti z najvišjimi dohodki bi na letni ravni plačali 5 odstotkov davka od vseh dohodkov.

Sprememba v zvezi z referendummi

Poslanci v državnem zboru so tako rekoč popolnoma enotno v ustavo zapisali spremembe v zvezi z referendummi. Poslej bo lahko razpis referendumov zahtevalo najmanj 40 000 volivcev, ne bodo pa ga mogli več zahtevati poslanci državnega zbora, niti državni svet. Referenduma ne bo mogoče razpisati o zakonih o nujnih ukrepih za zago-

tovitev obrambe države, varnosti ali odprave posledic naravnih nesreč, o zakonih o davkih, carinah in drugih obveznih dajatvah ter o zakonu, ki se sprejema za izvrševanje državnega proračuna, o zakonih o ratifikaciji mednarodnih pogodb in o zakonih, ki odpravljajo neustavnost na področju človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Zakon bo na referendumu zavrnjen, če bo proti njemu glasovala večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da proti zakonu glasuje najmanj petina vseh volivcev.

Tomaz Kšela

Pretirani varčevalni ukrepi zavirajo potrošnjo in gospodarsko rast

POVEČATI JE TREBA PRIHODKE

Predsedstvo ZSSS se je na seji v začetku junija odzvalo na priporočila Sloveniji iz Bruslja. Po mnenju predsedstva se v Sloveniji, zaradi sedanjih ostrih varčevalnih ukrepov, soočamo z upadom potro-

šnje kot tudi z upadom investicij in bruto domačega proizvoda.

Zato so člani predsedstva predlagali več ukrepov na prihodkovni strani, ki ne bodo ovirali rasti bruto domačega proi-

zvoda. Zavzeli so se za zmanjšanje sive ekonomije in davčnih utaj, ki bi morale biti najstrožje sankcionirane. Po podatkih državnega statističnega urada lahko kar 90 odstotkov sive ekonomije pripišemo registriranim dejavnostim, saj naj bi mala podjetja in samozaposleni registrirali le 55 odstotkov svojih prihodkov. Za odpravo tega bi veljalo uvesti davčne blagajne za vso gotovinsko poslovanje.

Prav tako bi morala država po mnenju sindikalistov sprejeti ukrepe za omejitev navidezno opravljenih storitev in plačil licenčnim družbam s sedežem na davčno ugodnejših območjih (v davčnih oazah) ter uvesti davek na davčne transakcije.

Člani predsedstva ZSSS so se zavzeli tudi za uvedbo skupnih javnih naročil za ves sektor država. Predlagajo tudi, da bi bile za plačevanje v zdravstveno in pokojninsko blagajno enakomerno obremenjene vse kategorije zavarovancev od zaposlenih do samostojnih podjetnikov in kmetov. Zavzeli so se tudi za dvig davka na dohodek pravnih oseb na 20 odstotkov.

Predsedstvo ZSSS vladi predlaga, da naj namesto ostrih varčevalnih ukrepov sprejme več ukrepov na prihodkovni strani.

T. K.

ZSSS kritično o priporočilih iz Bruslja

ZAVEZUJOČE USMERITVE

Evropski svet je program stabilnosti, ki mu ga je poslala slovenska vlada, prepričal, da bo Slovenija začela resno izvajati ukrepe za zmanjšanje proračunskega primanjkljaja. Zato je Sloveniji podaljšala rok za znižanje primanjkljaja sektorja država na manj kot 3 odstotke bruto domačega proizvoda do leta 2015. Poleg tega pa je Evropski svet dal konec maja Sloveniji deset priporočil.

Slovenija bi morala po priporočilih Evropskega sveta do leta 2015 odpraviti sedanji čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Slovenija bi morala glede na dopolnjeno napoved služb Evropske komisije iz pomladi 2013 doseči nominalni javnofinančni primanjkljaj v višini 4,9 odstotka BDP v letu 2013 (3,7 odstotka BDP brez enkratnih odhodkov za dokapitalizacijo dveh največjih bank, ki skupaj predstavljajo 1,2 odstotka BDP), 3,3 odstotka BDP v letu 2014 in 2,5 odstotka BDP v letu 2015). Poleg tega bi morala Slovenija dosledno izvajati že sprejete ukrepe za povečanje prihodkov iz večinoma posrednih davkov in zmanjšanje plačne mase v javnem sektorju ter socialnih transferjev, hkrati pa bi morala biti pripravljena, da jih dopolni z dodatnimi ukrepi, če bi se izkazali za manj učinkovite, kot je predvideno, ali če bi katerega koli od teh ukrepov razveljavil sodni sistem.

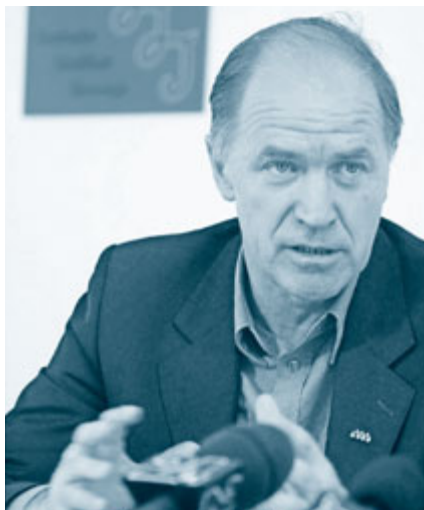
Evropska komisija je določila rok (1. oktober 2013), do katerega mora Slovenija sprejeti učinkovite ukrepe ter v skladu z Uredbo Evropskega sveta poročati o konsolidacijski strategiji, ki je predvidena za doseg ciljev.

Poleg tega bi morali slovenski organi pospešiti zmanjševanje nominalnega primanjkljaja v letih 2014 in 2015, če bi se izkazalo, da bodo gospodarski in proračunski pogoji boljši od trenutno pričakovanih.

Evropska komisija meni, da je pomembno tudi, da Slovenija fiskalno konsolidacijo podpre s celovitimi strukturnimi reformami v skladu s priporočilom Evropskega sveta, ki je bilo na Slovenijo naslovljeno v okviru evropskega semestra in postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji.

Slovenski organi bodo morali poročati o napredku, doseženem pri izvajanju teh priporočil, vsaj vsakih šest mesecev, pa tudi v ločenem poglavju v programih stabilnosti, dokler ne bo čezmerni primanjkljaj v celoti odpravljen.

Poleg tega Evropski svet Sloveniji priporoča, naj izvede naslednje ukrepe, ki jih, seveda v skrajšani obliki, povzemamo.

Dušan Semolič: »V Sloveniji bi morali krepiti notranje povpraševanje. Če bomo priporočila iz Bruslja upoštevali, ga bomo še bolj dušili, saj Evropska unija od nas zahteva zmanjšanje plač.«

Sindikati iz velike družine Zveze svobodnih sindikatov Slovenije so se hitro odzvali na priporočila Sloveniji iz Bruslja. Predsednik ZSSS Dušan Semolič je na nedavni novinarski konferenci dejal, da v ZSSS podpirajo zahteve za čim prejšnjo rešitev problematike bank v Sloveniji, vendar pa moramo pri nas hkrati sprejeti takšne predpise, da v bankah do podobnih napak, kot v preteklosti, ne bo več moglo priti. Po njegovih besedah pa ni problem samo v naših bankah, temveč tudi v Evropski centralni banki, ki bi jo bilo treba reformirati. Ta banka daje kredite, ki so jih deležne samo banke, ne pa države, zato denar ne pride do gospodarstva.

Tudi uravnoteženje javnih financ v ZSSS podpirajo, vendar pa gre Evropski svet pri tem z ekstremnimi varčevalnimi ukrepi predaleč, saj bi moral upoštevati, da so razmere v vsaki državi specifične. Kot je dejal Semolič grede nekatera priporočila iz Bruslja v napačno smer in ne bodo prispevala k rasti bruto domačega proizvoda, temveč bodo izhod iz krize ovirala, zato se bo kriza poglobila. Da so ti ukrepi ovira za gospodarsko rast se po Semoličevih besedah strinjajo tudi v Mednarodnem denarnem skladu, ki je spremenil svoje stališče do ekstremnega varčevanja.

Kot je dejal Semolič, bi morali v Sloveniji krepiti notranje povpraševanje. Če bomo priporočila iz Bruslja upoštevali, ga bomo še bolj dušili, saj Evropska unija od nas zahteva zmanjšanje plač, Nemčiji pa priporočajo njihov dvig. Konkurenčnosti pa se ne da dvigovati z nižanjem minimalnih plač.

Tudi zniževanje pokojnin, ki se že sedaj realno zmanjšujejo, po njegovih besedah ni prava pot, saj upokojeanci že danes težko živijo, še dodatno pa jih bo prizadel dvig davka na dodano vrednost. To je nečloveško, pa tudi makroekonomsko ni prava pot.

Tudi priporočilo, da je treba zaostri pogoje upokojevanja in upoštevati podaljševanje življenjske dobe, bo povzročilo škodo, saj bo marsikdo, ki bi še lahko delal, zaradi tega pohitel z upokojitvijo.

Semolič je ob tem opozoril, da priporočila nič ne govorijo o tem, da je Slovenija edina, v kateri delodajalci v pokojninsko blagajno plačujejo manj kot delavci. Prav tako nič ne govorijo o nujnosti zmanjševanja sive ekonomije, o odpravi slabosti pri javnih naročilih, o davčnih oazah ter o nujnosti odpiranja novih delovnih mest za mlade in podobno.

Kot je dejal Semolič je Mednarodni denarni sklad priznal svojo napako, evropski voditelji pa nočejo videti, da je ekstremno varčevanje škodljivo ter da predstavlja oviro za gospodarsko rast.

T. K.

Novela Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju

IZBOLJŠAN POLOŽAJ UPNIKOV

Državni zbor je z veliko večino glasov sprejel novelo zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju. Čeprav novela na videz prinaša le spremembe nekaterih členov, gre po presoji strokovnjakov v resnici za precejšnje premike v razmišljanju.

Novelo so sprejeli z željo, da bi insolventni postopki potekali bolj učinkovito in da bi se prej končali, da bi bili stečajni upravitelji odgovorni tudi upnikom in ministrstvu, ne pa samo sodišču in svoji zbornici ter da bi zmanjšali manevrski prostor za zavlačevanje dolžnikov.

Boljši položaj delavcev-upnikov

Novela zakona je izboljšala tudi položaj delavcev kot upnikov. Če insolventni dolžnik za več kot 15 dni zamuja s plačilom plač delavcem do višine minimalne plače ali s plačilom davkov in prispevkov od teh plač, je to po novem razlog za ugovor pro-

ti prisilni poravnavi. Prav tako so delavci po novem oproščeni založitve predujma za plačilo začetnih stroškov stečajnega postopka.

Hitrejši postopki

Novela zakona bo omogočila tudi, da bodo insolventni postopki tekli bolj učinkovito in hitro. Na eni strani gre za zagotovitev učinkovitega nadzora nad delom upraviteljev s strani ministrstva, po drugi strani pa gre za to, da bodo postopki tekli kar najhitreje.

Dražbe po sistemu zniževanja izklicne cene

Na hitrejši potek stečajnih postopkov bo vplival tudi nov način prodaje premoženja na javnih dražbah in sicer tudi po sistemu zniževanja izklicne cene. Zaradi tega se bodo stečajni postopki zagotovo tudi prej končali.

Učinkovito prestrukturiranje in ohranjanje zdravih jeder

Novela zakona bo omogočila bolj učinkovito prestrukturiranje insolventnih podjetij in ohranjanje njihovih zdravih jeder.

Zaščita upnikov

Poleg tega bo novela zakona preprečila neprimerne vplive insolventnega dolžnika in z njim povezanih subjektov, hkrati pa bo zagotovila boljšo zaščito upnikov in novih investitorjev.

Podaljšala je tudi obdobje izpodbornosti pri neodplačnih pravnih poslih na 3 leta, kar bo omejilo možnosti malverzacij pred uvedbo insolventnih postopkov.

Okrepjen položaj upniškega odbora

Hkrati je novela izboljšala položaj upnikov. Poslej bo lažje dokazovanje pogojev za začetek stečajnega postopka, bistveno pa se bo okrepil položaj upniškega odbora. Gre za izjemno pomembno spremembo, ki bo v veliki meri spremenila položaj upnikov in seveda posledično tudi ravnanje upraviteljev. Poenostavitev predloga za zamenjavo upravitelja s strani upniškega odbora bo vplivalo tudi na večjo učinkovitost upraviteljev. Prav tako je pomembno obvezno soglasje sodišča in upniškega odbora za sklepanje poravnav.

Sprejeta novela je po napovedih Ministrstva za pravosodje le prvi izmed v zadnjem letu in pol pripravljenih predlogov sprememb gospodarske, civilne in kazenske zakonodaje. Ker gre za obsežne spremembe, bo potrebnih precej zakonodajnih postopkov. Zato lahko pričakujemo nove zakonske spremembe na različnih področjih praktično tudi vsak prihodnji mesec vse do pozne pomladi 2014. S tem bodo po presoji Ministrstva za pravosodje izpolnjeni vsi pogoji za bistveno boljše in učinkovito delovanje pravne in socialne države.

T.K.

Novela zakona je izboljšala položaj delavcev kot upnikov. Če bo insolventni dolžnik za več kot 15 dni zamudil s plačilom plač delavcem do višine minimalne plače ali s plačilom davkov in prispevkov od teh plač, je to po novem razlog za ugovor proti prisilni poravnavi.

Les zasluži veliko večjo pozornost

ČAR LESA

Svet za les in oddelek za lesarstvo ljubljanske Biotehniške fakultete sta maja že peto leto zapored pripravila razstavo »Čar lesa« s spremljajočimi delavnicami. Namen prireditve je promovirati vsestransko rabo lesa, predstaviti bogastvo in različne možnosti uporabe tega naravnega vira ter v ljudeh vzbuditi pozitiven odnos in interes do lesa. Skratka, gre za ozaveščanje o pomenu uporabnosti tega naravnega materiala, ki skozi izdelke prispeva k blažitvi podnebni sprememb in h gospodarski rasti. Na ogled je bila najprej nekaj dni v Cankarjevem domu, zatem pa še na Magistratu. Na otvoritvi so o pomenu gozdov in večje uporabe lesa govorili politiki in strokovnjaki. Državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje mag. Tanja Strniša je poudarila, da sta gozd in les bogastvo, ki sta stoletja omogočala in usmerjala naš gospodarski in družbeni razvoj. »Zamisli se moramo nad dejstvom, da je v zadnjih dveh desetletjih les v Sloveniji izgubljal pomen. Gospodarjenje z gozdovi je sicer trajnostno naravnano, glede ekoloških in okoljskih funkcij, ne pa tudi

glede proizvodnih in socialnih funkcij. Posekamo manj, kot nam prirast lesa omogoča. Les so izpodirvali energetske potrat

Tanja Strniša: »Nujno moramo povečati obseg predelave lesa v izdelke z najvišjo dodano vrednostjo.«

ni, a človeku manj prijazni materiali. Nekdaj paradna industrijska panoga, lesna industrija, se je skrčila na zgolj eno tretjino nekdanjega obsega. Izvažamo velike količine lesa v hlovovini, torej na najnižji možni stopnji obdelave, brez dodane vrednosti, doma pa ga uporabljamo predvsem kot vir energije.

Vendar pa se gozdno-lesni verigi obeta nov zagon. Vlada je lani sprejela Akcijski načrt »Les je lep«, lesno-predelovalni industriji pa je v nastajajočih strateških dokumentih za razvoj Slovenije do leta 2020 namenjena prednostna skrb. Z evropskimi in nacionalnimi sredstvi bo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje spodbudilo investicije v regijske lesno-predelovalne centre, kjer bo potekala pridelava, predelava lesa in energetska izraba ostankov in manj vrednega lesa. Nujno moramo povečati obseg predelave lesa v izdelke z najvišjo dodano vrednostjo. S tem je mogoče ustvariti številna nova delovna mesta. Hkrati je treba spodbuditi porabo lesa in gradnjo objektov iz lesa, zlasti uporabo lesa pri gradnji javnih objektov, spodbujati pa je potrebno tudi uporabo lesa pri energetski obnovi stavb in rabo lesa v zasebnem sektorju. Predelava lesa in uporaba lesnih izdelkov sta namreč bistveni za znižanje emisij toplogrednih plinov,« je povedala Strniševa.

S. J.

V podjetju 4MK Marjana Kovača izdelujejo kakovostno in oblikovno dovršeno pohištvo

V KORAKU S ČASOM

Eden najbolj zanimivih izdelkov na razstavi »Čar lesa« je bilo dvokolo, ki ga je izdelal Mike Kovač iz Mizarstva 4MK, Marjan Kovač s.p. iz Šujice pri Ljubljani. Nedavno smo se oglasili v podjetju, a smo naleteli samo na lastnika Marjana Kovača. Sin Mike je dijak srednje lesarske šole v Ljubljani in je imel šolske obveznosti. Tako smo se o podjetju pogovarjali z očetom Marjanom, o kolesu pa prav tako.

»Po izobrazbi sem mizar, izučil sem se na srednji lesni šoli,« je začel pripovedovati Marjan Kovač. »Firmo sem ustanovil pred 13 leti, ker sem hotel biti pri delu in poslovanju povsem samostojen. Začel sem z manjšimi popravili pohištva v očetovi garaži. Pred tem sem bil zaposlen pri izdelavi stavbnega pohištva v podjetju Hoja v Ljubljani. Delali smo zelo veliko oken nepravilnih oblik, še v časih, ko CNC stroji še niso bili v rabi v tako velikem številu. Pobje smo v podjetju delali v vseh oddelkih, da smo si nabrali znanja. Pri delu se tudi ni zabušavalo, kar mi danes koristi... Kljub temu je bila Hoja ena prvih firm, ki so propadle, čeprav so ustvarjale dobiček. In to predvsem zaradi neplačnikov. Po njenem propadu sem dobil delo pri nekem mizarju, kjer sem se dobro počutil, a je lastnik žal kmalu umrl. Potem sem šel na svoje.«

Marjan Kovač: »Vsa leta, kar imam podjetje, delamo za iste stranke, ali njihove sorodnike, prijatelje. Za posel je pomembno, da si zelo odziven, da si pripravljeni ustreči, ko te nekdo potrebuje.«

Kdaj ste kot samostojni podjetnik začel izdelovati pohištvo?

»Zelo kmalu. Imam svoj naslov v reviji Delo in dom v rubriki »poiščite pravega mojstra« in za 20. obletnico revije sem bil povabljen na proslavo, kjer sem spoznal precej podjetnikov in kmalu so prišla prva naročila.«

Vi ste bili tako rekoč anonimnež na trgu. In kar tako so vam padali posli v naročje?

»Mogoče prvi vtis ljudem veliko pomeni, tudi prijazna beseda zaleže. Za podjetje, od katerega smo dobili prvo veliko naročilo, še danes delamo, čeprav kakšno leto seveda tudi ni naročil. In v takšnem srednje velikem podjetju je zaposlenih kar nekaj ljudi, ki spregovorijo kdaj kako besedo tudi o izdelovalcu službenega pohištva in glas se širi.«

Potem je pa postala garaža pretesna...

»Seveda je povečan obseg poslov terjal ne le nove prostore, pač pa tudi nekaj dodatne opreme. Zdaj imam preko 250 kvadratnih metrov poslovnih prostorov.«

Imate kaj zaposlenih?

»Pred krizo sem imel dva delavca, vendar zdaj dela ni več dovolj za vse. Razen tega mi pomagata sinova, v hudih časih pa najamem študente. Brusijo in čistijo robove, jemljejo obdelane deske iz stroja, delajo dela, kjer ni nevarnosti za poškodbe.«

Menda vsak človek ni primeren za delo z lesom?

»Les moraš začutiti. Moraš ga prav obrniti, preden ga daš v stroj. Enako je pri lepljenju, letnice morajo pravilno teči, drugače se lepljenec krivi. Tega se sicer naučiš v šoli, vendar je znanje treba nadgraditi v praksi. Nek študent s filozofske fakultete je bil neverjetno spreten pri delu.«

Leseni bicikel, ki smo ga videli na razstavi Čar lesa, je naredil vaš sin Mike?

»Da, žal ima zdajle šolske obveznosti in ga ni tu. Hodi na srednjo lesarsko šolo, v drugi letnik. Ker smo kolesarska družina, sam pa tudi tekmuje v mladinski ekipi Krke, mu je prišlo na misel, da bi naredil leseno kolo. S pomočjo Mirka Kariža s fakultete za lesarstvo je potem nastal ta izdelek. Pomagal sem tudi jaz. Odločili smo se za križno lepljenje furnirja v debelini 2 milimetra...«

Je pa to kolo primerno samo za ogled, čeprav ima vso potrebno opremo za vožnjo?

»Z njim se lahko peljete na izlet. Za dirkanje sicer ni primerno, se pa mirno lahko zapeljete tudi po kakšnem klancu ali luknjasti cesti.«

Vendar ste dejali, da je narejen iz lepljenega furnirja...

»Furnir je lepljen križno, da prenese obremenitve na spojih, kjer so le-te največje. Zlepili smo 25 plasti furnirja za eno komponento bicikla in prav toliko za drugo komponento. Ogrodje je ovalne oblike in votlo, da je čim lažje. Tehta kakšnih 13 kilogramov (tako težka ali lahka so bila tekmovalna kolesa pred desetimi

leti, danes so nekaj kilogramov lažja). Polovico teže sta prispevala oba lesena kolesna obroča. Kolesne obroče smo izdelali iz plošče lepljene iz furnirja, ki smo jo postružili na CNC stroju.«

Koliko bi takšno kolo stalo na trgu?

»Nekje med tri in pet tisoč evri, glede na kakovost opreme. Z opremo, kakršno ima zdaj, je vreden okoli 3.500 evrov. Tudi dela je bilo kar veliko, zanj smo porabili kakih 120 delovnih ur.«

Leseno kolo, ki ga je izdelal Mike Kovač, je bil eden najbolj zanimivih izdelkov na razstavi »Čar lesa«.

Kakšna bo usoda tega kolesa?

»Tudi doma bo razstavni predmet. V dnevni sobi. Kdaj pa kdaj se bomo pa tudi zapeljali z njim. Delamo pa že dva nova, ki pa bosta namenjena za tekmovanje v triatlonu in bo zato na njihju več kovinskih delov.«

Koliko časa bi ob redni uporabi zdržal bicikel z razstave Čar lesa? Leto, dve?

»Nima roka uporabnosti. Ne vidim razloga, da bi ga imel.«

To kolo, kot tudi večina drugih izdelkov na razstavi Čar lesa, je bilo narejenih zato, da se ljudem pokaže, kaj vse je mogoče izdelati iz lesa, mar ne?

»Šlo je za osveščanje ljudi, da je les uporaben še za mnogo več, kot le za stavbno in sobno pohištvo ter za kurjavo. Tudi sin se je pri izdelavi kolesa nekaj naučil. Ve, kaj je lepo, zna ločiti dober furnir od slabega, s prakso je nadgradil šolsko znanje. Šlo pa je tudi bolj za ustvarjanje renomeja, kot za praktične, komercialne namene.«

Sin Mike, če prav razumem, je predviden, da prevzame podjetje za vami?

»Tako je, in kakor kaže, je zelo zagret

za delo z lesom. Po pouku gre na trening, potem pa pomaga doma, če je potrebno. Vedno vpraša, ali ga potrebuje.«

Po telefonu ste mi dejali, da se iz masive ne izplača delati, da je premalo kupne moči...

»Splaća se izdelovati notranja in zunanja vrata. Za masivno pohištvo pa ni velikega zanimanja. Se pa tudi za masivo vzame lepljen les. Težko pa je najti kupce, oziroma naročnike za pohištvo, čeprav smo ga naredili že kar lepo šte-

vilo. Zlasti opreme za zunanje gostinske vrtove. Tako rekoč vsa leta, kar imam podjetje, delamo za iste stranke, ali njihove sorodnike, prijatelje. Za posel je pomembno, da si zelo odziven, da si pripravljeni ustreči, ko te nekdo potrebuje.«

Določeni krogi so zelo zagnani, da bi se lesu doma dodajala večja dodana vrednost.

»To podpiram. Vendar bi morala država odločnejše spodbuditi predelavo lesa doma. Nekaj žag imamo tudi v Sloveniji,

ki so sposobne les razžagati in ne bi bilo treba prodajati hlodovine v Avstrijo. Vendar bolj kot ne životarijo. Iz gorenjskih gozdov gre po moji oceni vsaj 60 do 70 odstotkov hlodovine v Avstrijo, nazaj pa vozimo deske. Vendar država pri tem ni dovolj odločna. Vzemimo popotresna območja. Vemo, da so hiše iz lesa potresno najbolj varne. Če bi se odločilo, da na potresna območja sodijo lesene zgradbe, bi imela industrija delo. Tako pa...«

Boris Rugelj

Bliskoviti uspeh otroškega stola »froc«

NAROČILA Z VSEGA SVETA

Otroški stol »froc« je primer ideje, ki je tako rekoč takoj padla na plodna tla. Zamislil si ga je mladi podjetnik Matej Košir iz Jurjevce pri Ribnici, ki se ukvarja s prodajo suhorobarskih izdelkov. Pri oblikovanju in razvoju je pomagalo renomirano podjetje Gigodesign iz Ljubljane, izdelujejo pa ga v podjetju Petek d.o.o. iz okolice Ribnice. Na zadnjem pohištvenem sejmu Ambient v Ljubljani, novembra lani, je bil stol »froc« izbran za najbolj inovativen izdelek na sejmu ter nagrajen s prestižnim naslovom najboljšega med desetimi najboljšimi izdelki na sejmu.

Med obiskom pri Koširju smo izvedeli, da je svoje podjetje Rimarket, prek katerega trguje s suho robo, ustanovil pred petimi leti. Že prej, ko je bil še zaposlen pri podjetju T2, je po malem trgoval s klasično suho robo pod blagovno znamko Ribničan.

»Vendar sem uvidel, da temi izdelki ne morem biti konkurenčni na trgu, ker to niso naši lastni izdelki, zato sem se odločil, da bomo razvijali in prodajali lastne izdelke. Z ženo Marušo, ki je solastnica Rimarketa, sva se povezala z oblikovalskim studiem Gigodesign iz Ljubljane. K njim sva prišla z idejo o otroškem lesenem stolu, ki raste z otrokom. Zamisel so sprejeli in ga oblikovali, razvili tržno znamko, komunikacijsko strategijo in promocijska gradiva. S podjetjem Jože Petek d.o.o. iz Goriče vasi pri Ribnici pa smo se dogovorili za izdelavo. Gigodesign je s tem postal tudi 20-odstotni lastnik podjetja Rimarket, ki ima zdaj dve blagovni znamki. Ribničan je blagovna znamka klasične suhe robe, ki jo prodajamo, froc pa blagovna znamka otroškega stola. Naš dolgoročni namen je, da bomo stol froc skupaj izdelovali in prodajali ter razvijali še druge izdelke.«

Ta stol je namenjen dojenčkom, ki že lahko sedijo in tja do 12 leta starosti. Ali ste vprašali kakega 12-letnika, če bi hotel sedeti na stolu za dojenčka?

»Ha, ha, dobro vprašanje. Seveda nismo, saj je naš namen prodajati ga starejšim, ki imajo vsaj 6 mesečnega dojenčka. Kako dolgo bo pa ta otrok želel sedeti v takšnem stolu, torej ni vprašanje za

nas. Dejstvo je, da stol lahko povečujete do mer, ki zadoščajo za sedenje dvanajstletnega otroka. Je pa res, da si otroci prizadevajo čim prej sedeti na stolih, ki so namenjeni odraslim.«

Kako je padla ideja, da greste s stolom na sejem Ambient in se prijavite za nastop v konkurenci za prestižno uvrstitev med deset najboljših izdelkov na sejmu?

»Težko rečem. Kar odločili smo se in se prijavili. Za ta izbor se je prijavilo več kakor 30 podjetij in nekako je žirija nas uvrstila med deset najboljših izdelkov ter nas med njimi razglasila za najboljšega med najboljšimi.«

Matej Košir in njegov »froc«.

Kaj vam pomeni to priznanje?

»Ima praktično vrednost, kajti nagrada je sprožila odmev tudi v tujini in dosegli smo določeno kredibilnost. Dejstvo, da smo nagrajeni, pač vzbuja večje zanimanje trgov in posledično možno večjo prodajo. Prvo serijo, 100 stolov, smo namenili predvsem testiranju trgov. Prava naročila bodo sledila po tem. Če bo šlo, bomo trgovanje s suho robo opustili in se osredotočili na ta izdelek ter na snovanje novih. Z Gigodesignom imamo še blagovno znamko Leis, ki zajema moderno oblikovane lesene kuhinjske pripomočke z vgrajenimi magneti, da se jih

lahko pritrdi na kovinsko podlago. So pa seveda uporabni, ne le okrasni predmeti, denimo razne lopatice, itd.«

Zanimivo je, da vam je prisluhnila takšna firma kot je Gigodesign in pristala na sodelovanje.

»Ko sem prišel k njim, so bili najprej zelo presenečeni, saj do sedaj še nobeno mlado podjetje ni potrkal na njihova vrata z željo po sodelovanju. Vendar jim je bil izziv oblikovanje tega stola všeč, ker do sedaj niso še ničesar oblikovali iz lesa.

Ta stol je bolj funkcionalen, kot so drugi podobni stoli. S tremi preprostimi nastavitvami se prilagaja otrokovi višini in potrebam - nastavi je moč višino od tal, višino nožnega naslona in položaj hrbtnega naslona.

Oblikovan je tako, da otroku zagotavlja popolno varnost, staršem pa enostavno uporabo. Stoji namreč na eni sami masivni nogi s štirtočkovnim križem, zato je težišče vedno v središču stola, kar zagotavlja stabilnost tudi ob močnem naslanjanju, plezanju na nožni naslon in drugih vrugolijah. Obenem noga omogoča enostaven dostop do stola ob hranjenju otroka in uporabo ob jedilni mizi.

Ponudbe dobivamo z vsega sveta, tako smo podpisali pogodbo že z južnoafriškimi podjetjem za ekskluzivne pravice na njihovem trgu; zanimali so se Norvežani, Južni Korejci.«

Kdo postavlja ceno?

»Mi. Seveda se je treba pogajati, vendar ne pristajamo kaj dosti na zniževanje. Pri nas je tržna cena 249 evrov. Upoštevati pa je treba, da trgovina zahteva zase od 40 do 50 odstotkov.«

Kako gre prodaja pri nas?

»Začeli smo pred novim letom, prodali smo 200 stolov in zdaj delamo novo zalogo.«

Kako pa gre suha roba?

»Prodaja upada, sploh pri nas, ki ne moremo konkurirati izdelovalcem, ki lahko enak izdelek ponudijo za dosti nižjo ceno kot mi, ki smo trgovina. Zato bomo v prihodnje razvijali raje lastne izdelke, kakšnih ne bo na trgu imel noben drug.«

Boris Rugelj

Na obisku pri preciznem mehaniku Janezu Kunaverju

AMBASADOR POKLICA

Janez Kunaver iz Ljubljane je tretja generacija obrtnikov v družini. Podjetje »Precizna mehanika« je ustanovil njegov ded leta 1910 v Rožni dolini v Ljubljani. Najprej je nudil storitve, kasneje pa je začel izdelovati tudi stroje, strožnice, skobeljnike, rezkalnike. Imel je štiri sinove in hčer. Sinovi so bili tehnično izobraženi ter so imeli željo izdelovati stroje v večjih serijah, vendar so morali po drugi svetovni vojni prenehati z zasebno proizvodno dejavnostjo, saj socialistična oblast ni bila naklonjena obrti. Lahko pa so nudili storitve.

»Stric je prevzel obratovalnico v Rožni dolini,« je pripovedoval Janez Kunaver. »Leta 1950 pa se je moj oče preselil na zdajšnja lokacija v Zgornji Šiški in od tedaj je naša delavnica tu. Druga dva brata, moja strica, pa se z dejavnostjo nista ukvarjala. Tudi sestra ni bila vpeta v dejavnost v Rožni dolini.«

Vaš oče je nadaljeval s storitveno dejavnostjo?

»Glavna dejavnost je bila in je še vedno izdelava zobnikov in strojnih elementov, kot podpora vzdrževanju strojnega parka podjetij. Dela je bilo veliko, saj je imelo skoraj vsako podjetje strožnice in rezkalnike, zobniki zanje pa so tako posebni, da so iskali nas (in nas še vedno), da smo izdelali nadomestne.«

V tistih časih je pravzaprav moralo podjetju dobro iti, saj je bilo rezervne dele zaradi omejevanja uvoza težko dobiti, mar ne?

»Zobnike je še vedno težko dobiti, zlasti za starejše stroje. Življenjska doba strojev je denimo deset let in za takšno obdobje

proizvajalec zagotavlja rezervne dele. Vendar so stroji v rabi tudi dosti dlje časa, zlasti če so kakovostni in primerno vzdrževani.«

Kdaj ste vi prevzeli obratovalnico?

»Oče mi je posle predal leta 1983. V delavnico pa sem bil vpet že od malega. Oče me je znal pritegniti in po osnovni šoli sem hotel iti kar za vajenca, saj me šolanje ni več zanimalo. Pa mi oče ni dovolil, češ, šel boš v srednjo šolo, za vajenca greš pa lahko, če ti tam ne bo šlo. Srednjo šolo sem uspešno končal, pred kratkim smo sošolci praznovali 40-letnico mature... Po

Janez Kunaver: »Obrtniki bi se morali bolj tesno interesno povezati. Zgledov, kako koristno je to, je v naši sosesčini veliko. Le posnemati jih je treba.«

srednje tehnični sem se vpisal na višješolski študij na strojni fakulteti. Po diplomu sem se zaposlil v razvojnem inštitutu Iskre avtomatike, kjer so me pregovorili, da sem opravil celoten visokošolski študij. Tega sem potem končal ob delu.

Do razpada SOZD Iskra sem bil v službi, vendar sem imel tudi popoldansko obrt, ker oče ni imel več volje do opravljanja pisarniškega dela. Oče je pač rajše delal v delavnici, jaz pa sem mu pomagal pri vsem, potem, ko sem se vrnil iz službe.«

Ali je imel oče kaj zaposlenih delavcev?

»Oče je sicer izučil veliko vajencev, ki so bili potem zelo uspešni delavci v raznih podjetjih po Sloveniji. Zaposlenih pa ni imel, ker jih niti ni potreboval. Delavnica je sorazmerno majhna in izdelki tudi večinoma majhnih dimenzij. Zdaj, ko izdelamo tudi kak stroj, so pač tudi deli stroja večji. Seveda strojev ne izdelujemo serijsko, za trg, pač pa, kot vse drugo, izključno po naročilu strank. Gre pa za stroje manjših dimenzij.«

Imate vi kaj delavcev?

»Imam enega redno zaposlenega delavca, pri meni je že skoraj 20 let. Preden je nastopila recesija, je kazalo, da bi lahko zaposlil celo več ljudi, zlasti potem, ko sem pridobil še stričevo delavnico v Rožni dolini. Vendar se nisem odločil za to, kljub obilici dela, kajti v tem primeru bi bilo treba posele iskati, tega pa v življenju še nisem počel. Vedno je delo našlo mene, firma je od leta 1910 in smo poznani.«

Delavnica v Rožni dolini še posluje?

»Ne, sem jo zaprl. Najprej sem se celo mislil preseliti tja, saj bi delal v boljših razmerah, kot jih imam tule v kletnih prostorih, vendar bi bilo preveč drugih težav. In če me zamika, grem v delavnico kadarkoli tekom dneva, in se mi ni treba nikamor voziti. Včasih šine v glavo kakšna dobra zamisel zvečer in škoda bi bilo čakati naslednjega dne, da jo »vržeš na papir.«

Izdelujete le za domače stranke ali sežete tudi preko meja?

»Imamo tudi nekaj zunanjih naročnikov. Našli so me Čehi, Nemci, Belgijci, Avstrijci...«

V poslu ste torej že tri desetletja in še ne boste odnehali. Imate naslednika?

»Žal ne, ker imam dve hčeri, vnuki pa so premajhni. Če bi imel sina in bi videl, da je pripravljen nadaljevati, bi tudi drugače krojil usodo delavnice, bi drugače investiral. Zdaj pa sem ostal na klasiki, kar se opreme tiče. Delaš pač po en, dva kosa za istega naročnika. Povezan sem z drugimi obrtniki, specialisti za posamezne obdelave. Ne maram delati nečesa, česar ne obvladam do popolnosti. Denimo termične obdelave, erozije, ploščinskega brušenja in še česa. Skratka, smo grozd specialistov, ki zagotavljamo kvaliteto izdelavo.

Tudi plačujem, kar moram, sproti, nikoli

Maja 0,3-odstotna inflacija

1,2-ODSTOTNA LETNA RAST CEN

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije so se maja cene življenjskih potrebščin v primerjavi s preteklim mesecem v povprečju zvišale za 0,3 %. Rast cen se je maja 2013 na letni ravni še nekoliko znižala in je zdaj 1,2-odstotna (v enakem obdobju lani je bila 2,4-odstotna). Povprečna 12-mesečna rast je bila 2,4-odstotna (v enakem obdobju lani 2,1-odstotna). Skupna rast cen v tem letu pa je bila 1,3-odstotna.

Najizrazitejši dvig cen na letni ravni so maja zabeležili v skupinah gostinske in nastanitvene storitve (za 8,6 %) ter alkoholne pijače in tobak (za 7,4 %). Sledile so skupine izobraževanje (za 4,6 %), hrana in brezalkoholne pijače (za 3,1 %), raznovrstno blago in storitve (za 2,9 %) ter stanovanje (za 2,8 %). Opaznejše znižanje cen glede na prejšnje leto pa so zabeležili v skupinah obleka in obutev (za 3,1 %), komunikacije (za 2,3 %) ter zdravje (za 2,1 %).

Na letno inflacijo so najbolj vplivale višje cene v skupinah hrana in brezalkoholne pijače ter gostinske in nastanitvene storitve (za 0,5 o. t.). V prvi skupini so izstopale podražitve zelenjave (za 22,2 %) in mesa (za 4,2 %), medtem ko so se cene sadja nekoliko znižale (za 1,3 %). V drugi skupini so se podražile gostinske storitve (za 12,4 %), nastanitvene storitve pa so se v povprečju pocenile (za 1,6 %). K letni inflaciji so dodatne 0,4 o. t. prispevale še višje cene alkoholnih pijač in tobaka (tobak se je podražil za 10,2 %). Prav toliko (0,4 o. t.) pa so prispevale tudi višje cene v skupini stanovanje (elektrika je bila dražja za 11,1 %, komunalne storitve pa za 7,6 %).

Cene storitev so se v enem letu v povprečju zvišale za 2,5 %, cene blaga pa za 0,6 %.

B. H.

se ne izgovarjam na to, da bom plačal, ko bodo drugi meni plačali. Jaz sem nekaj naročil in jaz moram to plačati. Niti me ne zanimajo roki zapadlosti plačil, plačam takoj, ko prispe račun. Denar moraš imeti na voljo, preden kaj naročiš... Kar se pri nas dogaja s plačili, je nekaj povsem nemogočega. Tako se ne da poslovati.«

Menda ste dejavni tudi v obrtno-podjetniški zbornici?

»Precej sem vpet v Območno obrtno zbornico Ljubljana-Šiška, saj sem njen predsednik, in tudi v republiško krovno organizacijo sem bil. Menim, da je prav, da tvorno sodelujem, če sem že član. Dva mandata sem bil predsednik sekcije kovinarjev pri OZS. Tu sem si zadal nalogo, da obrtnike-kovinarje nekako povežem, da se bomo bolje spoznali, se interesno povežali, skupaj reševali pereče zadeve. Iz takih srečanj in poznanstev je nastal tudi »moj« grozd. Tega, da se je treba družiti, se interesno povezovati, se pri nas premalo zavedamo. V tujini so obrtniki dosti bolj interesno povezani.«

V Precizni mehaniki Kunaver

Članstvo v obrtni zbornici kmalu ne bo več obvezno. Se je bati osipa članstva?

»Vsekakor. Zato se v Obrtno podjetniški

zbornici Ljubljana-Šiška že kakšno leto pripravljamo na predvideni osip članstva in snujemo ukrepe, s katerimi bi zbornica to preživela.

Kajti zbornico obrtniki potrebujemo, potrebujemo nekoga, da se bo potegoval za nas, nam stal ob strani. Seveda morajo obrtniki začititi, da se jim splača plačati članarino, da imajo od tega korist, ali takojšnja ali pa dolgoročno.

Sem tudi ambasador poklica. Obrtna zbornica je začela med mladimi propagirati obrtne poklice. Šole organizirajo v povezavi z OZS ogleda po dejavnostih, ki šolarje zanimajo. Sam sem imel dva obiska šolarjev, frizerji in gostinci pa so jih deležni precej več. Za kovinarske poklice je žal še vedno malo zanimanja.«

Vam je bilo kdaj žal, da ste postali samostojni podjetnik?

»Nikoli! Tu sem popolnoma svoboden, sam odločam o vsem. Delam po zdravi kmečki pameti, porabim nekaj manj kot zaslužim in to je to.«

Boris Rugelj

Dvajset let Primorskega sejma

REKORDNI OBISK

Organizatorji dvajsetega mednarodnega obrtno-podjetniškega sejma v koprski dvorani Bonifika, trajal je štiri dni in 2. junija zaprl vrata, si najbrž še zdaj manejo roke. Prireditev je bila izjemno uspešna, tako zaradi odlične udeležbe razstavljalcev kot zaradi rekordnega obiska. Kljub krizi je sejem obiskalo rekordno veliko obiskovalcev, okoli 25 tisoč. Razstavljalci pa je preko 200 podjetij iz Slovenije in tujine. Lepšega praznovanja jubileja sejma si organizatorji sejma niso mogli zamisliti. Najpomembnejše pa je, da so bili s sejmom, zaradi pestre in zanimive ponudbe, zadovoljni obiskovalci. Zadovoljni pa so tudi razstavljalci, saj so prvi poslovni »izkupički« več kot pozitivni. Sedaj jih še čaka »unovčenje« poslov in kontaktov, ki jim jih je prinesel sejem.

Sejem je bil pretežno razstavnega značaja in je kot vsako leto tudi letos razstavljalcem nudil odlične poslovne priložnosti. V času recesije je le-to zelo pomembno, saj so sejmi v tem času ena izmed najustrežnejših in najdostopnejših oblik promocije podjetnikov. Poleg tega šteje Primorska regija, glede kupne moči kupcev, med bogatejše regije v Sloveniji.

Glavnino razstavljalcev so predstavljala podjetja in obrtniki iz Slovenije, precejšnje (iz leta v leto večje) pa je bilo tudi zanimanje in udeležba razstavljalcev iz Italije. Na sejmju je prevladovala ponudba opreme za dom, telekomunikacij, stavbnega pohištva, kopalniške opreme, pohištva, gospodinjstvih pripomočkov, turizma (zdravilišč) in drugega.

Ob sejmju so se odvijali tudi strokovni programi in druge prireditve, kot so »Istrska kulinarika« in »Avenija vina«, v sklopu katerih so bile predstavitve, degustacije in prodaja mediteranskih tradicionalnih dobrot in

vin. Tradicionalna prireditev je tudi dobrodelna družinska prireditev »Sončkov festival«, ki je bil letos organiziran že šesto leto. Sejem je spremljal pester zabavno družabni program, ki se je zavlekel daleč čez zaključno uro sejma. Nikakor pa ne bi bilo prav, če ne bi vsaj omenili vrste zanimivih predavanj in svetovanj ter delavnic, ki so se vrstila vse dni sejma. Denimo, osnove marketinga za podjetje, in kako zvišamo vrednost blagovne znamke. Pa o priložnostih

ustanovah. Zanimivo je bilo tudi na predavanju, kako narediti celostno grafično podoba organizacije, pa na predavanjih in svetovanjih s področja energetike, ter o optimaliziranju davkov in davčnem vidiku licenčnih. Veliko pozornosti obiskovalcev je poželo tudi predavanje o naturopatiji, alternativnem medicinskem sistemu, ki temelji na človekovi lastni moči zdravljenja. Naturopat namreč poišče energetske in psihične blokade v posamezniku ter odpra-

Na sejmju je razstavljal preko 200 podjetij iz Slovenije in tujine.

in pasteh pri čezmejnem poslovanju slovenskih podjetij v Italiji in na Hrvaškem ter o podpori mikro in malim podjetjem pri čezmejnem poslovanju.

Na delavnici o iskanju inovativnih izobraževalnih in tehnoloških orodij za učinkovito rabo energije so govorili o ukrepih za manjšo porabo energije v domovih in javnih

vlja razne bolečine, celulit, zatekanje nog, nočno potenje, nočne more, pljučnico, levkemijo, neplodnost, slabo delovanje ščitnice, strahove vseh vrst, kot je tisti pred tremo, izgubo službe, uravnava jezo ali nekontrolirane izbruhe jeze, pomanjkanje volje - lenobo itd.

S. J.

Marjana Dautović nudi nego nohtov in ličenje ter lasten nakit

DELO JI PREDSTAVLJA HOBI

V ajdovskem poslovno-trgovskem centru C3 ima Marjana Dautović že tretje leto salon HM S Nails, v katerem strankam nudi nego nohtov in ličenje ter nakit, ki ga sama izdeluje. Marjana je domačinka iz Ajdovščine. Že od malih nog je želela postati kozmetičarka, ki bi urejala nohte in obraz. Želja se ji je izpolnila, ko je po končani osnovni šoli lahko odšla v Ljubljano in se izšolala za kozmetičnega tehnika. Šolo je končala pred 10 leti, praktično delo z nohti pa je opravljala že ves čas šolanja. Začela je v Novi Gorici, potem je odprla svoj salon v Vipavi, kasneje v Solkanu in Ajdovščini.

V zvezi z nohti nudi celo vrsto opravil: geliranje, podaljševanje, manikuro, poslikavo, spa manikuro, skratka vse kar je potrebno pri negi naravnih in umetnih nohtov. Ker se k lepo negovanim nohtom še

Marjana Dautović se neprestano izobražuje in skrbi, da stranke v njenem salonu dobijo nego po zadnjih modnih zapovedih.

kako poda nakit, predvsem prstani, jih izdeluje po naročilu, iz podobnega materiala kot so nohti. Za izdelovanje nakita se je odločila zato, da bi svojim strankam zagotovila dodatno ponudbo pri urejanju za posebne priložnosti in dogodke.

»Moje delo je hkrati moj hobi,« je povedala Marjana in dodala, da je njena služba sestavljena tudi iz tega, da se neprestano izobražuje. Brez slednjega, kot pravi, ni napredka v njenem poklicu, kjer lahko hitro zaostaneš, stranke pa se ne vračajo. Zato so še kako pomembni različni seminarji s priznanimi predavatelji, ki jih obiskuje tako doma kot v tujini. »Zadnja leta sem velik del zaslužka porabila za to, da sem obiskala seminarje in delavnice, vse od Ukrajine, Nemčije, Belgije, Hrvaške in severadoma,« je povedala. Najpomembnejša na teh izobraževanjih sta praktično delo in prikaz novosti, ki jih nato uporabi v svojem salonu.

Marjana se je usposobila tudi za izobraževalko, zato v njenem salonu lahko najdete tudi mlada dekleta, ki med šolanjem pri njej opravljajo praktični del izobraževanja. Ne miruje pa niti v načrtih za prihodnost, saj bo, če bo šlo vse po sreči, čez leto dni v lastni hiši odprla nov salon, mini spa center, s še dodano ponudbo kozmetičnih in frizerskih storitev.

Urška Testen

Drago Celec, ključavničar in umetnostni kovač

NAROČIL MU NE MANJKA

Tokrat smo se odpravili na obisk k obrtniku na drugi strani reke Mure, kot rečejo Štajerci Prekmurju. Ker se je tiste dni v avstrijskih gorah topil sneg, je Mura s kalno vodo vsako minuto višala vodostaj. Zato smo lahko iz mosta opazovali ogromne gmote vode, ki se je v valovih pretakala po strugi. Že davno bi tolikšna količina vode poplavlila širna polja, če je ne bi »ukrotili« z visokimi obrambnimi nasipi.

Ustavili smo se v vasi Večeslavci, ki se nahaja ob regionalni cesti Cankova -

nekdanji mejni prehod Kuzma. Tu smo obiskali enega redkih posameznikov, ki se v Prekmurju še ukvarja s kovaško obrtjo. V še ne tako davni preteklosti pa je bilo v tej pokrajini več sto kovačij, ki so delovale domala v vsaki malo večji vasi. Ob njih so delovali tudi kolarji, ki so ustvarjali lesene dele kmečkih orodij in naprav, predvsem bran, plugov in kmečkih voz. Te so nato kovači »okovali«, da so lahko služili kmetom in drugim, ki so obdelovali zemljo, pri njihovem kmetovanju. Kovač, ki smo ga obiskali, v glavnem

ne opravlja več klasičnih kovaških del, pač pa se ukvarja z umetnim kovaštvom. To je 50-letni Drago Celec, ki nam je bil voljan predstaviti svojo življenjsko zgodbo in svoj novi poklic.

»Rojen sem v družini treh otrok. Otroštvo sem preživel v Domajincih, od koder sem obiskoval osnovno šolo na Cankovi. Po končani šoli sem se odločil za kovinarski poklic, ki je bil tedaj cenjen, saj z njim ni bilo težko dobiti dela. Prav zato sem se vpisal v srednjo kovinarsko šolo v Murski Soboti, smer strojni ključavničar. Tistikrat smo imeli v šoli vsak dan teoretični in praktični pouk. To ni bilo najboljše, saj na tak način nismo pridobili veliko praktičnega znanja. Pred tem je bil boljši sistem, ko so učenci pol leta obiskovali teoretični, pol leta pa praktični pouk. Po končani kovinarski šoli sem se zaposlil pri podjetniku, ki je opravljal servisiranje tehnic. To dejavnost sem potem pri različnih tovrstnih podjetnikih opravljal 24 let. Ko sem, zaradi zaprtja servisa, ostal brez dela, sem si doma v Večeslavci, kamor sem se priženil, začel ustvarjati delavnico za kovinarsko dejavnost. Nekaj časa sem opravljal razne ključavničarske storitve in si ob tem opremljal delavnico s potrebnimi stroji in napravami,« je povedal Drago Celec.

Na vprašanje, kako se je začel ukvarjati z umetnim kovaštvom, pa je odgovoril

Drago Celec pri kovaškem delu

ril: »To se je zgodilo čisto slučajno. Dobil sem naročilo, da po nekem vzorcu izdelam kovana vrata na pokopališču v Motovilcih. Ker so bili naročniki zadovoljni z mojim delom, sem začel izdelovati tudi druge kovane izdelke. Brez kake posebne reklame so prihajala naročila za izdelavo ograj, zaščitnih mrež za okna in drugih kovanih izdelkov. Doslej največje naročilo je zajemalo 161 metrov ograje na pokopališču na Pertoči, kjer stoji cerkev z drugim največjim mozaikom v Sloveniji, katerega je ustvaril pater Marko Ivan Rupnik, ki deluje v Rimu. Naročila za izdelavo kovanih izdelkov so začela prihajati tudi iz sosednje Avstrije. Čeprav je bilo vedno več dela, se nisem odločil za zaposlitev pomočnika. Izkušenega kovača tako ne bi mogel dobiti, saj jih več ne šolajo, obenem pa nimam rad administrativnega dela, ki se pojavi, ko imaš zaposlene delavce. Če je potrebno, mi pomagajo člani družine.«

Naš sogovornik ni smo ključavničar in umetnostni kovač, je tudi inovator. Za lažje delovanje si je izdelal veliko priprav in

strojev. Kot pravi, si ni mogel privoščiti nabave novih strojev. Prav to ga je prisililo, da je sam pripravil posamezne sklope strojev za izdelavo ograj. Polizdelke za

Izdelek Draga Celeca, ki je namenjen kupcu iz Avstrije.

ogreje in druge izdelke najraje izdeluje sam. Kupljene ali serijsko izdelane vgrajuje v ograje le na izrecno željo strank.

Kljub težkemu kovaškemu delu, najde Drago tudi čas za sprostitev. Veliko mu pomeni družina: žena Slavica, hčerki Karmen in Klavdija. Karmen si je doma ustvarila družino ter ga razveselila z vnukom Lukom in vnukinjo Nušo, ki sta dedku v veliko veselje. V posebno veselje mu je petje v pevskem zboru Sončnica, ki je obenem posvetni in cerkveni pevski zbor župnije Pertoča. Rad tudi kolesari. Po zaslugi žene Slavice, ki je zagrizena planinka, je bil tudi na Triglavu. Ob vsem tem obdelujejo 2,5 hektara njiv, kjer pridelujejo pridelke za prodajo, saj pri hiši nimajo več živine in prašičev. Ob obisku te »kovaške« družine ni moč spregledati uredenosti hiše in dvorišča, tako da ni videti, da se pri hiši nahaja kovačija. Notranjost hiše pa krasijo tudi likovna dela, ki jih ustvarja hčerka Klavdija, ki končuje študij na Pedagoški fakulteti, smer pedagogika, v Mariboru.

Ludvik Kramberger

Peter Kosec iz Mengša nadaljuje družinsko tesarsko tradicijo

Z OPTIMIZMOM ZRE V PRIHODNOST

Samostojni podjetnik Peter Kosec iz Mengša se ukvarja s tesarsko dejavnostjo že več kot petindvajset let. Predstavlja že tretjo generacijo, ki nadaljuje družinsko tesarsko tradicijo.

Peter je dokončal je tesarsko šolo, opravil pa je tudi mojstrski izpit. Glavnino dela opravi na terenu, pri svojih strankah. Ko pa je doma, je največ pri računalniku. Tesarsko delo ga zelo veseli, zato ga tudi v primeru, če bi imel višjo strokovno izobrazbo, ne bi opustil. V stroki ga najbolj zanimajo konstrukcije.

Peter nam je o poslovanju podjetja povedal: »Če primerjamo način dela v tesarstvu pred tridesetimi leti in danes, vidimo, da je danes vse drugače. Takrat so uporabljali sekire, žage in cirkularke, danes pa delamo z računalniško vodenimi stroji.

Podjetje sem ustanovil pred dvajsetimi leti. Takrat je bila Slovenija še mlada država. Dela je bilo dosti. Leta 2008 smo dosegli vrh naše dejavnosti. Potem je nastopila v gradbeništvu kriza. Od takrat dalje imamo manj dela. Upam, da se bo sedanje stanje izboljšalo in se bomo lahko začeli bolj pospešeno razvijati.

V svoji delavnici imam zaposlenega enega delavca. Pri meni delata še dva pripravnik, ki opravljata obvezno šolsko prakso.

Naše stranke so gradbena podjetja in zasebniki. Za njih med drugim prekrivamo ostrešja, naredimo vse vrste lesenih konstrukcij, po želji pa tudi montažne hiše.

Kljub krizi je naše podjetje doslej kar dobro poslovalo. Prihaja sicer do vzponov in padcev, vendar poslovanje ni ogroženo, čeprav povpraševanje po naših storitvah ni tolikšno, kot bi želeli. Prepričan pa sem,

V Tesarstvu Kosec izdelujejo ostrešja iz kakovostnega rezanega ali lepljenega lesa.

da se bodo v prihodnjih letih razmere obrnile na bolje in bo spet kar dosti dela za tesarje.

V stroki se je potrebno stalno strokovno izpopolnjevati. Sam se izpopolnujem na raznih tečajih in seminarjih, kamor nas vabijo podjetja na predstavitve novih orodij in materialov. Tam srečujem mnogo kolegov iz naše stroke. Pogovarjamo se o marsičem. Mnogo njihovih delovnih izkušenj prenesem v svojo delavnico.

Šolo za poklic tesarja so v ljubljanski srednji tehnični šoli pred leti ukiniteli, zato se morajo mladi, ki bi se želeli izsolati za ta poklic, sedaj vpisati v druge oddelke, kjer ne pridobijo vsega znanja, ki ga potrebuje tesar. Posledica tega bo, da nam bo v prihodnje primanjkovalo kadra tega poklica. Vrednost njihovega dela pa bo narasla.

V naši branži se dosti dela na črno. Šušmarji škodujejo našemu poslovanju. Za svoje storitve zahtevajo manj plačila kot mi. Zaradi tega moramo zniževati svoje cene, čeprav redno plačujemo davke in vse obveznosti.

V prihodnje bomo v gradbeništvu potrebovali več lesa. Prihodnost je namreč v montažnih gradnjah. Potrebovali bomo mnogo neobdelanega lesa. Ni prav, da tak les izvažamo v Avstrijo in ga potem obdelanega od njih kupujemo po precej višji ceni. Dodano vrednost bi morali obdržati doma, v naši državi.

Naše podjetje bo v prihodnjih letih obnovilo delovne stroje. Tako bo naše delo postalo varnejše, storitve pa bolj kakovostne in konkurenčne.«

Miloš Likar

Znanstival 2013

SPODBUDNO ZANIMANJE MLADIH

V Ljubljani je bil konec maja in začetku junija štiridnevni »Znanstival dogodivščin« Hiše eksperimentov. Gre za prireditev, ki na poljuden in razumljiv način prikaže in razloži fizikalne zakonitosti, ki vladajo v naravi, in kemične procese. Znanost, pravijo organizatorji, ni težka, le razložiti in prikazati jo je treba na pravi način. Festival znanosti so začeli prirejati pred petimi leti, organizatorji pa vsako leto dodajo kakšno novost. Tokrat se je odvil kar 70 znanstvenih dogodivščin. Letošnja glavna zanimivost je bila vožnja z kolesom po napeti jekleni žici preko Ljubljane, za vse odrasle in trezne.

Dr. Miha Kos, direktor Hiše eksperimentov, je povedal, da so Znanstival začeli ustvarjati zato, ker jih takšne stvari veselijo in ker so prepričani, da tudi obiskovalce. Stkan je iz znanstvenih dogodivščin, ki so improvizacija promocije izobraževanja, neke vrste jazz v znanosti. V dobre pol ure zanimivih in privlačnih poskusov ter sodelovanja obiskovalcev, na poljuden način prikažejo neko temo iz znanosti. Dogodivščine so se odvijale na prostem v ožjem središču mesta, in pa v Hiši eksperimentov. Na Znanstival vsako leto pridejo tudi demonstratorji iz tujine, letos denimo iz ZDA, Velike Britanije, Izraela in Poljske. Nekateri so redni gostje prireditve.

Na prireditvi se je dogajalo marsikaj. Obiskovalci so denimo iz enostavnih predmetov izdelovali zanimive znanstvene stvaritve: oboo, vulkan, letala, vozilo na zračni blazini, spektroskop, fagot... V hiši eksperimentov je bilo kar nekaj znanstveno-promocijskih predavanj s praktičnimi prikazi.

Žal je bilo večino dni med Znanstivalom deževnih, kar je bolj motilo gledalce kot demonstratorje, čeprav je bilo treba urnik dogodivščin kdaj tudi prilagoditi vremenu. Ni pa dež zmotil glavne zanimivosti dogajanja, vožnje s kolesom po žici preko Ljubljane. Organizatorji so za priprave

magalo z izkušnjami ter merilcem velikih sil, trgovina Anapurna pa je posodila varnostno opremo za kolesarje. Piko na i varnosti sta dodala še dva reševalca ob vrvi in gasilski čoln v vodi. Zanimanje občinstva je bilo izjemno, kolo skoraj ni prišlo do sape.

Glavna zanimivost letošnjega Znanstivala je bila vožnja z kolesom po napeti jekleni žici preko Ljubljane.

porabili nekaj let, saj je bilo treba načrtovati in izdelati ustrezno kolo, primerno za vožnjo v obe smeri in povsem stabilno, ter poskrbeti za varnost med vožnjo. Pri uredništvu zamisli so sodelovali Šolski center Novo mesto, ki je skonstruiralo in izdelalo kolo, podjetje Teknoxgroup Slovenija, ki je priskrbelo dva bagra, ki sta napenjala žico; podjetje Dvig d.o.o. je po-

In za konec vprašanje: ali se torej takšen festival znanosti na poljuden način splača? Odgovor je vsekakor pritrdilen. Številčnost obiskovalcev na prizoriščih na ulicah in v Hiši eksperimentov kaže na veliko zanimanje mladih za takšne prikaze in razlage fizikalnih in kemijskih zakonitosti in to bi kazalo še bolj spodbuditi. Kako? Z večjo Hišo eksperimentov, ki že zdaj poka po šivih, veliko novih zamisli pa nimajo kje postaviti. Na otvoritvi Znanstivala je bilo sicer slišati predsednika države Boruta Pahorja, da bo podprl širjenje Hiše eksperimentov, vendar je, kot vemo, od besed do dejanj dolga pot in doslej pri nas ni bilo zaslediti dovolj interesa za postavitev centra, kjer bi mlade učili, kako se v probleme poglobiti, jih razumeti in uspešno rešiti.

S. J.

Malo za šalo

Bela tehnika

Tale vaša bela tehnika je pa res poceni!
Ali sploh kaj zaslužite z njo?
Šele pri servisiranju!

Obiski

Stanodajalka reče najemnici:
Obiskov vašega fanta imam pa že dovolj!
Baraba! Ali zdaj obiskuje tudi vas?

Kulturni kotichek

Ko fantje skupaj zapojó...

Je ni čez lepo, slovensko, narodno, večglasno zapeto pesem! Je ni! Vsaj zame ne! Da smo Slovenke in Slovenci pevski narod, je obče znano. Tudi po svetu širnem seže naše pesmi mili, lepi glas, vse tja, »v deveto vas«.

Že večkrat sem zapisal, da sem v življenju svojem, ne prav dolgem, do-

živel in hvala Bogu tudi preživel – marsikaj. Marsikje, marsikdaj, z marsikom. Moja iskriva, prav otroško otročja navihnost, priljudna nagajivost in notranji nemir so me postavljali v položaje, v katerih se ne najdemo prav pogosto.

Pred časom sem »vkup spravljal« prečudovite dogodke, ki sem jih poimenoval »Kulturni večeri pod Antonovčevo lipo«, v majhni, a zelo prijetni vasi, Češenik (pri Dobu, pri Domžalah, pri Ljubljani) imenovani. Z gospodarjem domačije, klenim slovenskim Janezom (pa še res mu je tako tudi ime!) in njegovo fenomenalno ženičko, »vaško mati županjo« Rozalijo, in z vsemi njunimi štirimi otroci, smo hitro »skup prišli« in smo pod lipo, katero so zasadili prav na dan slovenske osamosvojitve,

Piše: Roman Končar

začeli udeležati resnično lepe, vrhunske celo, vsekakor pa nepozabne kulturne dogodke. V goste sem povabil prijatelje in prijateljice iz kulturniških krogov in prav vsi so se odzvali. Med njimi mi bo v trajnem spominu ostal nastop slovite slovenske pevске zasedbe, Slovenskega okteta.

Ko sem fantom, s katerimi smo se že večkrat poprej srečevali na skupnih nastopih, povedal, da bodo peli na improviziranem odru, na travničku, ki je umeščen med svinjake, štalo in hišo, so me, bolj kot ne, zabodeno gledali. A so mi zaupali in so prišli. Veselje ljudi, ki so prišli na prireditev, je bilo nepopisno. Da se tako veličasten pevski sestav, ki je vaje največjih in najpomembnejših, ne le domačih, temveč tudi svetovnih odrov, »spusti« na raven majhne vasice in nekega travnika – ne, tega ljudje skorajda niso mogli verjeti. A ko so v elegantne črne smokinge odete pevce Slovenskega okteta zagledali na našem malem, sicer ljubko in srčno z rožami zaljšanim, improviziranim odru, so se zavedli, da je, ko gre za »malce norega Končarjevga Romca«, resnično vse možno.

Ja, fantje so prišli. In so peli, kot bi preko njih pel sam Stvarnik. Njih repertoar tistega magičnega večera je bil zasnovan tako (to sva dogovorila z njihovim vodjem Jožetom Vidicem), da so se pesmi vrstile v zaporedju posameznih solističnih partov, oziroma tako, da je v vsaki drugi pesmi imel eden od članov okteta svojo solo pevsko točko. Bravura pevška je sledila bravuri pevski. Ljudje so odprtih ušes (in ust) občudovali vso neprecenljivo bogastvo slovenske tovrstne glasbene literature. Občudovali so mило zvence glasove, ki so do njih prihajali kot pesem angelov, tako lepo so fantje zgoledli.

Navdušenje je iz pesmi v pesem raslo in se razplamenelo in pevci so ga čutili, to ogromno, srčno, iskreno navdušenje, to velikansko hvaležnost preprostega kmečkega življa, ki je z aplavzi dajal priznanje svojim, slovenskim glasbenim magom.

Razlegalo in donelo je slovenstvo tistega prečudovitega večera daleč naokoli. Ko je bilo vse skupaj na vrhuncu, se je moja (pre)držna malenkost, ki je povezovala ta pevski večer, domislila, da bi – nekaj ušpčila. In tudi je, ta moja nagajiva malenkost, nekaj – ušpčila.

Fante sem med posameznimi premori nekako »intervjuval«. Spraševal sem jih to in ono in moške so veselega, odprtega srca z ljudmi delili svoje nepozabne, bogate spomine na nastope širom sveta. Marsikaj novega smo izvedeli. Marsikaj tudi takega, kar fantje ne povedo prav pogosto. Tista že prej zapisana neverjetna človeško pozitivna energija je naredila svoje. Pa sem jih izzval tudi z dovtipom, da bi bilo pa morebiti

ti fino, če bi med enim izmed »intervjujev« sedli. Kar na odrska tla, saj stolov na odru ni bilo. Sprva so me presenečeno pogledali, a ko sem sedel tudi sam, so se mi, ne da bi ne vem kako komplicirali, pridružili. In so sedli. Na odrska tla. Tako, »po turško« so sedli. In smo se, tako, »po turško« sedeč, pogovarjali naprej. Ko smo vsi skupaj ocenili, da je čas za nadaljevanje koncerta, sem jih pobaral, da bi bilo pa morebiti zanimivo slišati, kako slovenska pesem Slovenskega okteta zveni, če jo odpojejo – sede. »Po turško«, sede. Spet so me zabodeno pogledali, jaz pa sem prijazno in hudomušno vztrajal. In so, ne boste verjeli, fantje so sprejeli izziv, in so, resnično so, sede »po turško«, odpeli pesem, ki je bila na vrsti. Peli so s takim žarom, s tako nedolžno energijo, tako bravurozno, da je publika ob koncu pesmi dobesedno – eksplodirala. Ljudje, poslušalke in poslušalci, so vstali in začeli gromovito ploskati, zaslišali so se vzkliki odobravanja, glasni »Bravo!« je odmeval v večer. Solze so se zaiskrile. V očeh pevcev in v očeh njihove zveste, hvaležne publike. Solze radostnice, ki so tistega večera, na češeniškem travničku, združile umetnike vrhunskega kalibra s preprostimi ljudmi. Sreča je bila nepopisljivo velikanska. Tisti koncert, tistega čarobnega večera, se ni in ni hotel končati. Fantje so morali večkrat nazaj na oder, saj jih ljudje niso in niso hoteli spustiti domov. Tudi potem, ko so se že preoblekli, in so prišli med ljudi na prigrizek in na kozarček rujnega, ni šlo brez pesmi. Takrat je pela cela vas. Takrat so se srca vseh prisotnih preko slovenske narodne pesmi, preko slovenske ljudske pesmi, zlila v monolitno celoto. Ljudje so izražali globoko, z vsemi lepimi čustvi nabitost hvaležnosti soljudem, pevcem slovitega Slovenskega okteta. In pevci so to še kako čutili. Nepozabno! Nepozabno za znoret!

Nekaj mesecev po pravkar opisanem večeru me je poklical Jože Vidičev, vodja Slovenskega okteta in me prijazno poprosil za srečanje. Sva se srečala in sem bil počaščeno, več kot prijetno presenečen. Jože mi je podaril čisto svežo knjigo, ki je izšla ob častitljivi obletnici Slovenskega okteta. V njej so fantje opisali tudi naš, Antonovčev-Češeniški dogodek. Milo se mi je strilo, ko sem prebral vrstice, v katerih so fantje opisovali, kako so, »po turško« sedeč, prepevali med češeniškimi svinjaki. Milo se mi je strilo, in, občutljivček, kakršen sem, sem spustil solzo. Ali pa dve, nisem jih štel.

Hvala, velemejstri slovenske pesmi, za nepozabno doživetje. Veliki ste tudi za to, ker imate srca, ki znajo in zmorejo razumeti majhne ljudi. Hvala, Vam, gospodje! In še na mnoga, mnoga pevška leta!

IZRAČUN AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE

DAVČNE OLAJŠAVE

1. Splošna olajšava

Višina skupne splošne olajšave je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2013:

Če znaša skupni bruto dohodek v evrih/mesečno		znaša splošna olajšava v evrih/mesečno
nad	do	
0,00	905,53	543,32
905,53	1.047,57	368,22
1.047,57		275,22

2. Osebnolajšave

v evrih/mesečno

invalidu s 100% telesno okvaro	1.471,57
po dopolnjenemu 65. letu starosti	118,45
olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	234,92
posebna olajšava za rezidenta, čezmejnega delovnega migranta	631,38
posebna olajšava za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta	206,42
za prvega otroka in za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana	203,08

za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego	735,83
za drugega vzdrževanega otroka	220,77
za tretjega vzdrževanega otroka	368,21
za četrtega vzdrževanega otroka	515,65
za petega vzdrževanega otroka	663,09

• za vse nadaljnje vzdrževane otroke se olajšava glede na višino za predhodnega vzdrževanega otroka poveča za 147,44 evra

DOHODNINSKA LESTVICA

Akontacija dohodnine od dohodka iz zaposlitve, ki ga izplača glavni delodajalec, se za leto 2013 izračuna na podlagi Pravilnika o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2013 (Uradni list RS, št. 102/2012):

Če znaša neto davčna osnova v evrih/mesečno		znaša dohodnina v evrih/mesečno	
nad	do		
0,00	668,44	16 %	
668,44	1.580,02	106,95 + 27 %	nad 668,44
1.580,02	5.908,93	353,08 + 41 %	nad 1.580,02
5.908,93		2.127,93 + 50 %	nad 5.908,93

SINDIKALNA LISTA - JUNIJ 2013

1. Dnevnice :

1.1. Dnevnice za drobno gospodarstvo

(od 01. 12. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur	15,02 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur	7,51 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur	5,26 €

1.2. Dnevnice za obrt in podjetništvo

(od 01. 07. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur	17,00 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur	8,50 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur	6,20 €

2. Kilometrina:

Za prevoz na službenem potovanju z lastnim prevoznim sredstvom znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer:

0,37 €

3. Nadomestilo za ločeno življenje:

- po KP za obrt in podjetništvo ter po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva	334,00 €
---	----------

4. Prenočevanje:

Stroške prenočevanja dobi delavec povrnjene v višini zneska na predloženem računu.

5. Regres za prehrano (za dan prisotnosti na delu):

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 01. 2012 naprej)	4,90 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej) najmanj	3,56 €

6. Prevoz na delo in z dela:

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 07. 2010 naprej): v višini 100% cene javnega prevoza
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej): v višini 65% cene javnega prevoza.

Če ni možnosti javnega prevoza, znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer (od 01. 07. 2010 naprej): 0,18 €

7. Nagrade dijakom in študentom na praktičnem usposabljanju:

letnik	dijak	študent
prvi	90,00 €	170,00 €
drugi	120,00 €	170,00 €
tretji in četrti	150,00 €	170,00 €

Nagrade ne izključujejo štipendij.

8. Jubilejne nagrade:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva:
- za deset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 605,53 €
- za dvajset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 908,30 €
- za trideset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 1.211,06 €

9. Odpravnina ob upokojitvi:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (oziroma v višini dveh povprečnih mesečnih plač delavca za pretekla tri mesece, če je to zanj ugodnejše) 3.027,66 €

10. Solidarnostna pomoč: 1.513,83 €

11. Regres za letni dopust:

- po KP za obrt in podjetništvo najmanj 791,50 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva najmanj 791,50 €
največ 1.064,06 €

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je znašala povprečna mesečna plača na zaposleno osebo v podjetjih in drugih organizacijah v Sloveniji v **marcu 2013** bruto **1.520,08 €** oziroma neto **993,70 €**, za obdobje I. - III. pa bruto **1.513,83 €** oziroma neto **991,53 €**.

Sindikat obrtnih delavcev Slovenije
Martin Muršič, generalni sekretar

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI
ZA OBRT IN PODJETNIŠTVO

Skladno s 37. členom Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo (Ur. l. RS št. 73/2008, 55/2010, 100/2011 in 99/2012), znaša najnižja osnovna plača od **1. januarja 2013 naprej**:

I. tarifni razred	561,38 €
II. tarifni razred	583,62 €
III. tarifni razred	630,30 €
IV. tarifni razred	644,76 €
V. tarifni razred	683,66 €
VI. tarifni razred	783,72 €
VII. tarifni razred	917,12 €
VIII. tarifni razred	1.028,28 €

* Ker je povprečna letna inflacija v obdobju januar–december 2012 v primerjavi z obdobjem januar–december 2011 preseгла 0,5%, so se najnižje osnovne plače po tej kolektivni pogodbi in osnovne plače delavcev za leto 2012, za mesec januar 2013 in naprej povečale za dejansko povprečno letno inflacijo, za 2,6% (vir: SURS).

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI MED
DELAVCI IN DRUŽBAMI DROBNEGA
GOSPODARSTVA

Skladno s Tarifno prilogo Kolektivne pogodbe med delavci in družbami

drobnega gospodarstva (Ur. list RS, št. 94/2010) znaša izhodiščna plača od **1. februarja 2013 naprej** najmanj:

I. tarifni razred	546,43 €
II. tarifni razred	622,94 €
III. tarifni razred	699,41 €
IV. tarifni razred	786,85 €
V. tarifni razred	879,74 €
VI. tarifni razred	1.049,14 €
VII. tarifni razred	1.191,21 €
VIII. tarifni razred	1.420,70 €
IX. tarifni razred	1.704,84 €

*Najnižje osnovne plače po tej KP se v mesecu februarju tekočega koledarskega leta povečajo v višini povprečne letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin preteklega leta glede na predpreteklo leto v RS, v skladu z objavo Statističnega urada RS (SURS).

V obih razpredelnicah navedenim zneskom je treba prišteti dodatek na skupno delovno dobo (0,5 odstotka za vsako leto delovne dobe), in morebitne dodatke zaradi naporov in težkih pogojev dela.

MINIMALNA PLAČA: Minimalna plača za zaposlenega, ki dela polni delovni čas, je od **1. januarja 2013 naprej** določena v višini bruto **783,66 €**.

ZAJAMČENA PLAČA: Po sklepu Vlade republike Slovenije znaša zajamčena plača od **1. avgusta 2006 naprej** bruto **237,73 €**.

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11, e-naslov: sops@siol.net

DEL DOHODNINE NAMENITE SINDIKATU!

Vsak davčni zavezanec, ki plača dohodnino, lahko delček te dohodnine (do 0,5 odstotka) nameni namesto v državno blagajno za financiranje različnih humanitarnih, kulturnih in drugih splošno koristnih društev, organizacij in sindikatov. Za to mora samo izpolniti poseben obrazec »**Zahteva za namenitev dohodnine za donacijo**« in ga poslati na naslov **Davčna uprava RS, p. p. 107, Davčna ulica 1, 1001 Ljubljana**, ali na svojo davčno izpostavo.

DONACIJA VAS NIČ NE STANE!

Vsi, ki se boste odločili nameniti del dohodnine Sindikatu obrti in podjetništva Slovenije, nam sporočite vaš naslov na tel. št.: **01/43 41 269** ali na e-naslov: **sops@siol.net** in poslali vam bomo že izpolnjen obrazec, ki ga morate le še podpisati in poslati na omenjeni naslov davčne uprave.

V sindikatu bomo ta sredstva namenili za solidarnostne pomoči delavcem, ki živijo v težkih socialnih razmerah ali pa so utrpeli posledice elementarne nesreče.

Za vašo donacijo se vam v imenu delavcev že vnaprej zahvaljujemo!

OBVESTILO

MIRNO REŠEVANJE SPOROV V OBRTI IN PODJETNIŠTVU

Delodajalce, ki opravljajo obrtno dejavnost in obrti podobne dejavnosti in druge delodajalce, ki so člani Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije – GIZ, ter pri njih zaposlene delavce vabimo, da se v primeru medsebojnih individualnih in kolektivnih sporov, preden izbere te drago, dolgotrajno in negotovo rešitev na sodišču, poslužite mirnega reševanja sporov s posredovanjem ali arbitražo, ki vam ga zagotavljata:

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

in

Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije – GIZ.

Za podrobnejše informacije se obrnite na:

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije
Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11
e-naslov: sops@siol.net

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11, e-naslov: sops@siol.net

DELAVCI V OBRTI IN PODJETNIŠTVU POSTANITE ČLANI SINDIKATA!

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije - SOPS je edina interesna organizacija delavcev v obrti in podjetništvu, ki je podpisnik obeh kolektivnih pogodb (Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo in Kolektivne pogodbe za drobno gospodarstvo), ki urejajo vaše plače in nadomestila: regres za dopust, regres za malico, povračila stroškov prevoza na delo in iz dela, višino dnevnic, kilometrino, terenski dodatek, solidarnostne pomoči, jubilejne nagrade itd. ter ostale pravice iz dela, vključno z dopustom.

Da boste lahko vplivali na svoj materialni in socialni položaj, vas vabimo, da se nam pridružite!

Člani sindikata imajo zagotovljeno brezplačno pravno pomoč pri uveljavljanju njihovih pravic iz delovnega razmerja in mirno reševanje sporov iz delovnega razmerja ali iz statusa samozaposlenosti, s pomočjo mediacije ali arbitraže.

SKUPAJ BOMO MOČNEJŠI!

Za podrobnejše informacije o včlanitvi v Sindikat obrti in podjetništva in njegovem delovanju se obrnite na območno organizacijo sindikata, ki vam je najbližja:

Osrednjeslovenska območna organizacija

Parmova ulica 51, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/ 300 01 00
Faks: 01/ 300 01 07
E-naslov: obm.lj@zsss-sindikati.si

Območna organizacija Savinjska

Gledališka 2, 3000 Celje
Tel.: 03/ 425 57 00
Faks: 03/ 425 57 15
E-naslov: mojca.stropnik@sindikati-zsss.si

Šaleško-savinjski sindikati

Prešernova cesta 1, 3320 Velenje
Tel.: 03/ 898-27-50, 03 / 898-27-51
Faks: 03/ 898-27-61, GSM: 041/ 738-141
E-naslov: salesko.savinjski.sindikati@gmail.com

Območna organizacija Gorenjska

Poštna ulica 4, 4000 Kranj
Tel.: 04/ 201 78 50
Faks: 04/ 201 78 55
E-naslov: danica.mohoric@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Pomurje

Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota
Tel.: 02/ 522 37 40
Faks: 02/ 522 37 45
E-naslov: joze.turk@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Spodnje Podravje

Čučkova ulica 1, 2250 Ptuj
Tel.: 02/ 771 67 11
Faks: 02/ 771 67 15
E-naslov: zvonka.kolednik@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Primorska in Notranjska

Partizanska 15, 6210 Sežana
Tel.: 05/ 730 23 50
Faks: 05/ 734 41 99
E-naslov: bojan.kramar@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Podravje in Koroška

Neratova ulica 4, 2000 Maribor
Tel.: 02/ 234 83 02
Faks: 02/ 234 83 13
E-naslov: breda.crncec@sindikati-zsss.si

Območna organizacija Dolenjska, Bela krajina in Posavje

Cvelbarjeva 3, 8000 Novo mesto
Tel.: 07/ 337 58 10
Faks: 07/ 337 58 21
E-naslov: oodbkp@sindikati-zsss.si

BILI SMO NA PRIMORSKEM SEJMU

